

Varmt välkomna på Vandringsledsforum!

Vandringsledsforum 2025
Västerås 13 - 14 maj

#vandringsledsforum

Vilka är
vi som är
här idag?

Syftet med Vandringsledsforum är att erbjuda möjlighet att utbyta erfarenheter, ta del av ny kunskap och ges stöd i arbetet med att tillhandahålla och utveckla hållbara vandringsleder där Nationellt ramverk för vandringsleder är ledstjärnan.

Upplägg

13 maj

- Program på Elite stadshotellet till kl. 17.00
- Lunch på Falkenbergsska kvarnen kl. 12.00-14.00
- Romboleden i Domkyrkan kl. 18.00-18.45
- Middag på Elite kl. 19.30

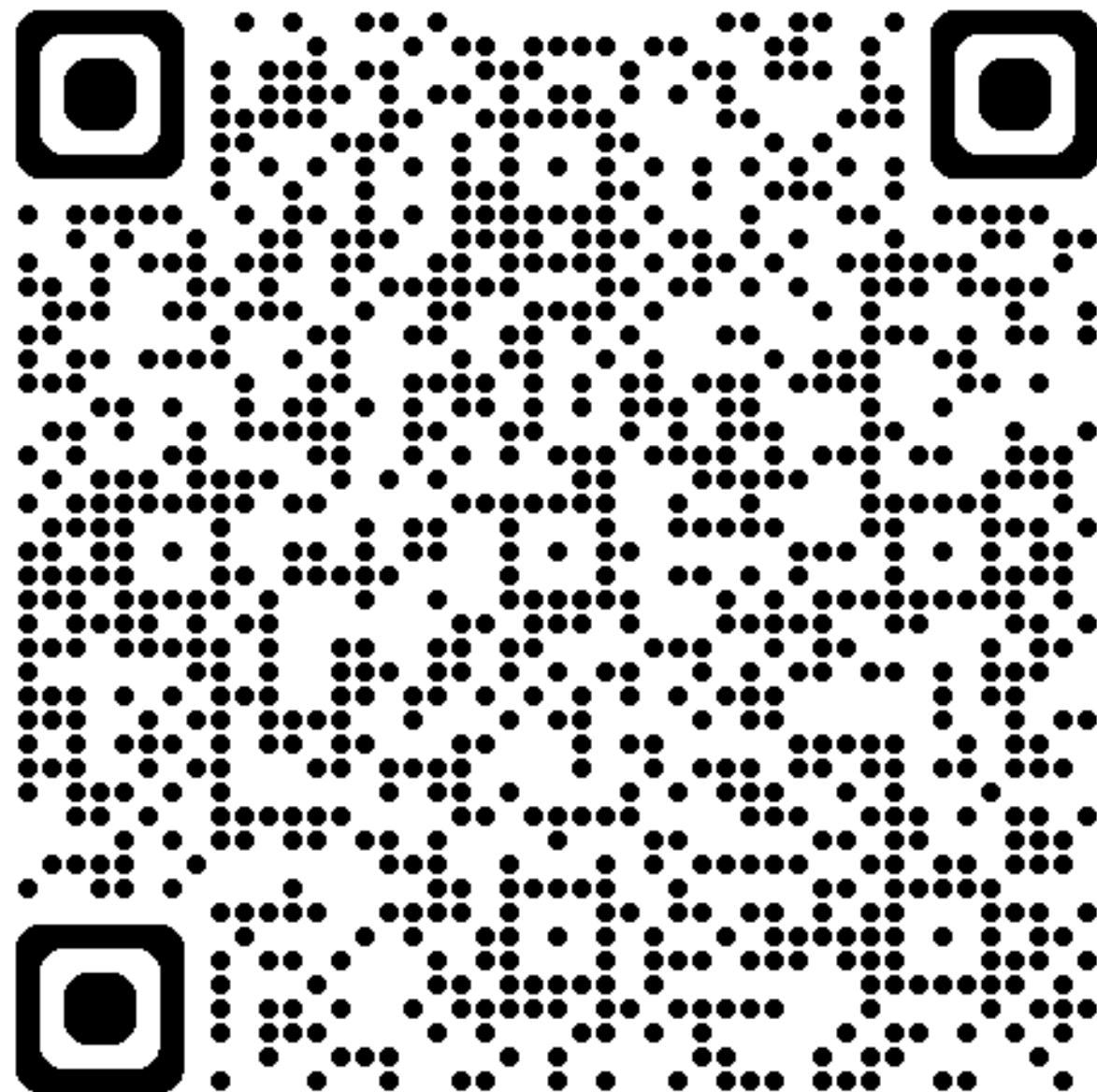
14 maj

- Program på Björnön till kl. 13.00 inkl. lunch
- Avresa till Björnön kl. 08.00 från Domkyrkan
- Lokaltrafik tillbaka till Västerås C kl. 13.09

Och för några av er:

Utvecklingsgruppsmöte på Björnögården efter avslutat Vandringsledsforum.

Program

NATIONELLT RAMVERK FÖR VANDRINGSLEDER

KVALITETSKRITERIER

- Fysisk led
- Organisering
- Upplevelse
- Service
- Kommunikation

VERKTYGSLÅDA

Realisering kvalitetskriterier

Stöddokument

- Skyltmanual
- Hållbarhet
- Anläggningar
- Avtalsmallar
- Samhällsekonomi
- Ledgradering

Nationellt system av kriterier och verktyg för utveckling av hållbara, kvalitetssäkrade och attraktiva vandringsleder för besökare och invånare.

Öppet och tillgängligt som stöd och hjälp för alla som arbetar med utveckling och förvaltning av vandringsleder.

Bidrar till höjd kvalitet och gemensam standard på vandringsleder över tid.

Nationella friluftsmålen

Statusuppdatering av Nationell samverkansmodell för vandringsutveckling

- Modellen beskriver hur vi arbetar tillsammans
- Handlingsplanen som leder vårt viktiga arbetet framåt

Gemensam målbild

Organisering

Nationell samverkansmodell för vandringsutveckling är etablerad och fungerar.

Berörda parter tar ansvar för sina huvuduppgifter och samordningen dem emellan – både lokalt, regionalt och nationellt.

Långsiktiga effekter

En väl utvecklad nationell infrastruktur för vandringsleder.

Vandringsleder är en viktig del av attraktiva platser och förutsättningar för att leva, verka, bo och besöka.

Goda förutsättningar för ett hållbart friluftsliv nu och i framtiden.

Sverige är en av Europas mest ledande och hållbara vandringsdestinationer, med en ökad andel internationella gästnätter i Sverige.

Nationell samverkansmodell för vandringsutveckling

9

Naturvårdsverket

Tillhandahåller ramverket på webben.
Sammankallar och leder samordningsgruppen.
Sammankallar och leder utvecklingsgruppen.

Samordningsgruppen

Planerar arbetet i Utvecklingsgruppen
samt beslutar om och verkar för
genomförandet av nationell
handlingsplan.

Regionala nätverket för besöksnäring och turism

Driver frågan om system för urval av leder för marknadsföring av
Sverige som vandringsdestination. Pådrivande av implementering
av ramverket regionalt inom besöksnäringens utveckling.

Arbetsgrupper

Utvecklingsgruppen

Verkar gemensamt för att implementera ramverket i sin
helhet. Identifierar behov och utvecklingsfrågor till en
gemensam handlingsplan nationellt samt förmedlar
information åt båda håll i modellen.

Regional ledsamordning

Implementerar och tillämpar Nationellt ramverk för vandringsleder
regionalt och lokalt i sina respektive områden samt ger input till
Utvecklingsgruppen för utveckling av ramverket.

Ledsamverkan – Ledansvariga – Ledförvaltare – Ledpartners

Vandringsledsforum

Inspiration och erfarenhetsutbyte
för hela vandringsleds-Sverige
utifrån Nationellt ramverk för
vandringsleder.

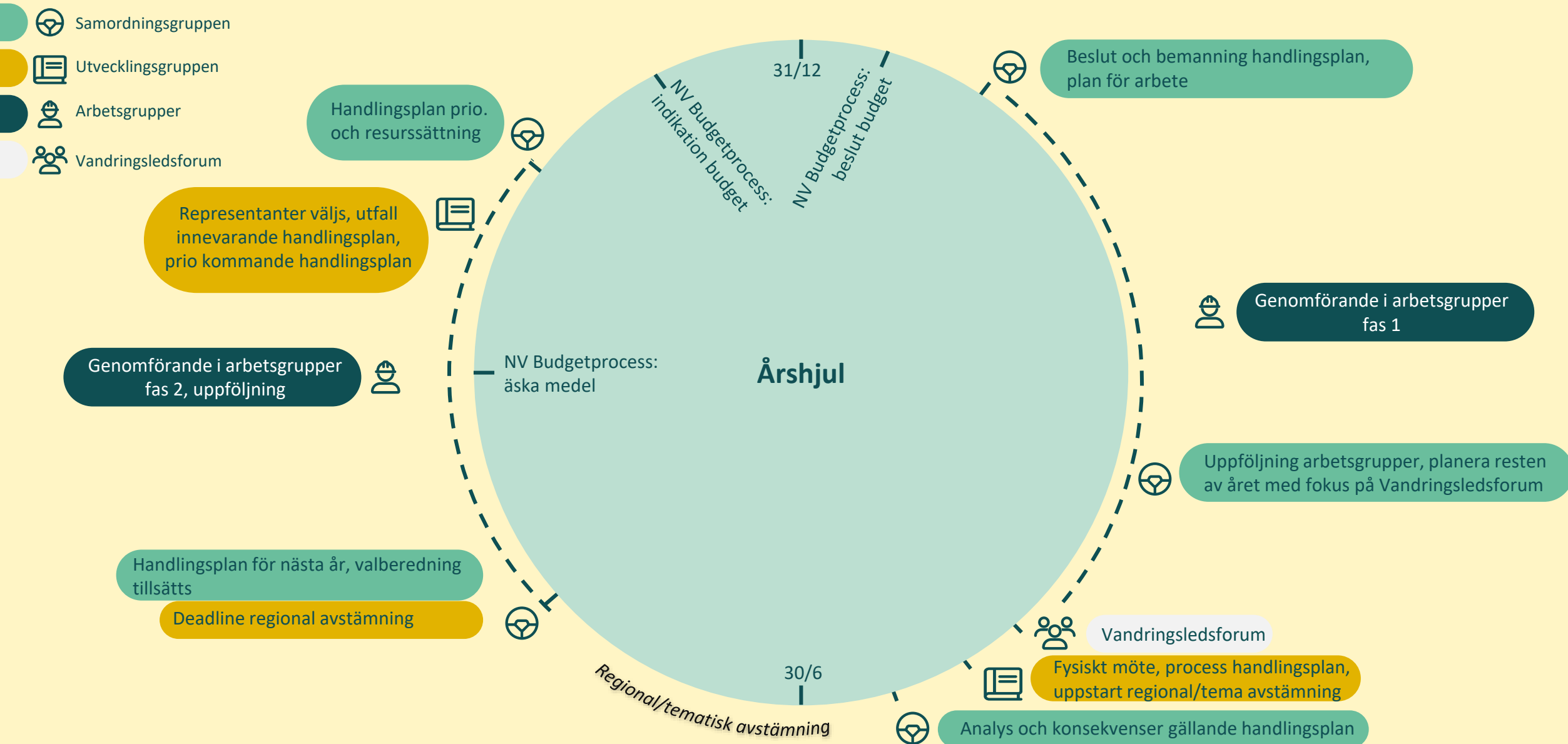
KVALITETSKRITERIER

VERKTYGSLÅDA

RAMVERK

Översikt över handlingsplanen

Handlingsplanen är indelad i sju utvecklingsområden:

1. **Ramverket.** Tillgängliggöra och utveckla ramverket
2. **Samverkansmodellen.** Öka kunskapen om regional organisering
3. **Påverkan.** Skapa faktaunderlag för vandringsleders effekter
4. **Finansiering.** Skapa underlag och modeller för finansiering av leder
5. **Kvalitetssäkring.** Urval och kvalitetssäkring av leder
6. **Marknadsföring.** Modeller och behov för internationell marknadsföring
7. **Tillgänglighet.** Digital tillgänglighet vandringsleder.

Beslutade aktiviteter

Ansvarig	Aktivitet	01-21	Ansvarig	Arbetsgrupp	Startdatum	Slutdatum	Målgrupp	Syfte och mål
Mikael Proos, NV	Ramverket som en presentation och textdokument	x	Lisa Diehl	Ev. kommunikationsresurs på Visit Dalarna/Visit Värmland	2024-12-02	2025-03-31	Ramverket användare	Ramverket som nationellt system av kvalitetskriterier och verktyg bidrar och är användbart som stöd och hjälp för alla som arbetar med utveckling och förvaltning av vandringsleder
	Integrera beskrivningarna av kvalitetskriterierna på ramverkets Sharepoint genom egna sidor	x	Mikael Proos	Resurs på Naturvårdsverket	2025-01-21	2025-09-01	Ramverket användare	
	Utreda användandet och eventuellt tillgängliggörande av processverktyg för uppföljning av ramverk på Sharepoint	x	Mikael Proos	Johan Engström/Hampus konsult via Visit Dalarna	2025-01-21	2025-12-01	Ramverket användare	
	Tillgång till expertkompetens för stöd gällande ramverkets olika kriterieområden	x	Mikael Pettersson	Bollplank Andreas Norum	2025-01-21	2025-06-20	Ramverket användare	
	Utreda möjligheter för en gemensam digital kommunikationsfunktion på ramverkets Sharepoint	x	Mikael Proos	Resurs på Naturvårdsverket	2025-01-21	2025-12-31	Ramverket användare	
	Utveckla ramverkets verktygslåda under kriterieområdena Service och Upplevelse	x	Andreas Norum	Mikael Pettersson, Eva Hagström alt Josefine Schön, Väst kuststiftelsen Kim/Robert + Mattias LST Gotland	2025-01-23	2025-12-31	Ramverket användare	
Samverkansmodellen	Sammanställa regionala organisationsöversikter	x	Linus Kron	Andreas Edholm, Johan Karlström, Jonas Olsson	2024-11-20	2025-02-14	Nationella- samt regionala myndigheter och organisationer, Ramverkets användare, beslutsfattare	Nationell samverkansmodell för vandringsutveckling är etablerad och fungerar.
	Sammanställa underlag om vandringsleder positiva effekter för friluftsliv, folkhälsa och besöksnäring	x	Lisa Diehl	Sofie Norrby, Jonas Olsson	2025-01-21	2025-12-31	Beslutsfattare, Ramverkets användare	Ökad medvetenhet om vikten av infrastrukturer för friluftsliv och dess betydelse för folkhälsa och besöksnäring hos politiker och andra viktiga aktörer på nationell, regional och lokal nivå.
	Ta fram kompletterande underlag för vandringsleders ekonomiska värde (inkl. ROI)	x	Lisa Diehl	Sofie Norrby, Jonas Olsson	2025-06-01	2025-12-31	Beslutsfattare, Ramverkets användare	För att uppnå hållbara och kvalitetssäkrade vandringsleder krävs lånasiktat
Finansiering	Lyfta fram befintliga modeller för finansiering	x	Linus Kron	Andreas Edholm, Johan Karlström, Jonas Olsson	2024-12-20	2025-02-14	Beslutsfattare, Ramverkets användare, Nationella- samt regionala myndigheter	Kvalitetssäkrade leder är en förutsättning för att säkerställa hög standard och enhetlighet.
	Utreda förutsättningar för nationell kvalitetssäkring av vandringsleder	x	Henrik Wester	RNBT rep utses senare	2025-02-21	2027-12-31	Ramverkets användare, Nationella- samt regionala myndigheter	

Genomförda aktiviteter

Utvecklingsområde			
Anvarig	Aktivitet	Målgrupp	Syfte och mål
Ramverket	Ramverket som en presentation och textdokument	Ramverket användare	Ramverket som nationellt system av kvalitetskriterier och verktyg bidrar och är användbart som stöd och hjälp för alla som arbetar med utveckling och förvaltning av vandringsleder
	Tillgång till expertkompetens för stöd gällande ramverkets olika kriterieområden	Ramverket användare	
Samverkansmodellen	Sammanställa regionala organisationsöversikter	Nationella- samt regionala myndigheter och organisationer, Ramverkets användare, beslutsfattare	Nationell samverkansmodell för vandringsutveckling är etablerad och fungerar. Berörda parter tar ansvar för sina
Finansiering	Lyfta fram befintliga modeller för finansiering	Beslutsfattare, Ramverkets användare, Nationella- samt regionala myndigheter	För att uppnå hållbara och kvalitetssäkrade vandringsleder krävs långsiktigt stabil finansiering.

Nationellt ramverk för vandringsleder

Nationellt ramverk för vandringsleder är ett nationellt system av kvalitetskriterier och verktyg som är öppet och tillgängligt som stöd och hjälp för alla som arbetar med utveckling och förvaltning av vandringsleder. Ramverkets rekommendationer ska bidra till höjd kvalitet och gemensam standard på svenska vandringsleder över tid.

För att ta del av ramverket hör du av dig Naturvårdsverkets kundtjänst. Då registreras du och får inloggningsuppgifter till ramverkets SharePoint-yta där du hittar kvalitetskriterierna och verktygslådan.

kundtjanst@naturvardsverket.se

Kriterier och verktygslåda

Ramverket består av kvalitetskriterier och en tillhörande verktygslåda. Kriterierna beskriver vad som är viktigt för att åstadkomma en utveckling mot en hållbar, kvalitetssäkrad och attraktiv vandringsled. De ska läsas som en rekommendation som kan stödja och inspirera ett långsiktigt förbättringsarbete.

I verktygslådan finns en samling goda exempel på avtalsmallar, stöddokument, manualer med mera som har tagits fram eller samlats in från redan etablerade leder. Dessa kan användas som inspiration för dig som jobbar med vandringsleder och fungerar som vägledning för att realisera kvalitetskriterierna.

Välkommen till Nationellt ramverk för vandring

Ramverket riktar sig primärt till myndigheter, regioner, kommuner och andra ledansvariga som arbetar med vandringsleder som ligger utanför det statliga systemet runt om i hela landet.

Ramverket består av kvalitetskriterier och en tillhörande verktygslåda. Kriterierna beskriver vad som är viktigt för att åstadkomma en utveckling mot en hållbar, kvalitetssäkrad och attraktiv vandringsled. De ska läsas som en rekommendation som kan stödja och inspirera ett långsiktigt förbättringsarbete. I verktygslådan finns en samling goda exempel på avtalsmallar, stöddokument, manualer m.m., som har tagits fram eller samlats in från redan etablerade leder. Dessa kan användas som inspiration för dig som jobbar med vandringsleder och fungerar som vägledning för att realisera kvalitetskriterierna.

Visuell identitet

FÄRGER

TYP SNITT

Rubriker i Calibri Bold

Brödtext i Calibri Regular. Ebis ut qui arum ipsuntur sum lam doluta sam quidunt offic tem cumet, quissin ullesti busciis sendel illaborem quo officia simus et dolum experat aliti volupid quassi venis sustioressit quis.

NATIONELLT RAMVERK FÖR
VANDRINGS
LEDER

Visuell identitet

EN VINJETT

En rubrik

Brödtext Ebis ut qui arum ipsuntur sum lam
doluta sam quidunt offic tem cumet, quissin
ullesti busciis sendel illaborem quo officia.

NATIONELLT SAMVIRKE FÖR
**VANDRINGS
LEDER**

EN VINJETT

En rubrik

Brödtext Ebis ut qui arum ipsuntur sum lam
doluta sam quidunt offic tem cumet, quissin
ullesti busciis sendel illaborem quo officia.

NATIONELLT SAMVIRKE FÖR
**VANDRINGS
LEDER**

En rubrik

- Aximolore molorit, quatari atinctur rectia verum.
- Noncum harum, omnos moluptis aliquo ped ut volor
autendae nemporit quam idendestes unto modi ut
eatur rae dolorit.
- Rector sed moloruptur sectese rsperia aut reped ute
volenim agniet et volorep ername secupta ssimi.

NATIONELLT SAMVIRKE FÖR
**VANDRINGS
LEDER**

Varmt välkomna!

Välkomna hem till oss Västerås & Västmanland

VANDRING

Här finns 512 km vackra och vida vandringsleder att upptäcka till fots.

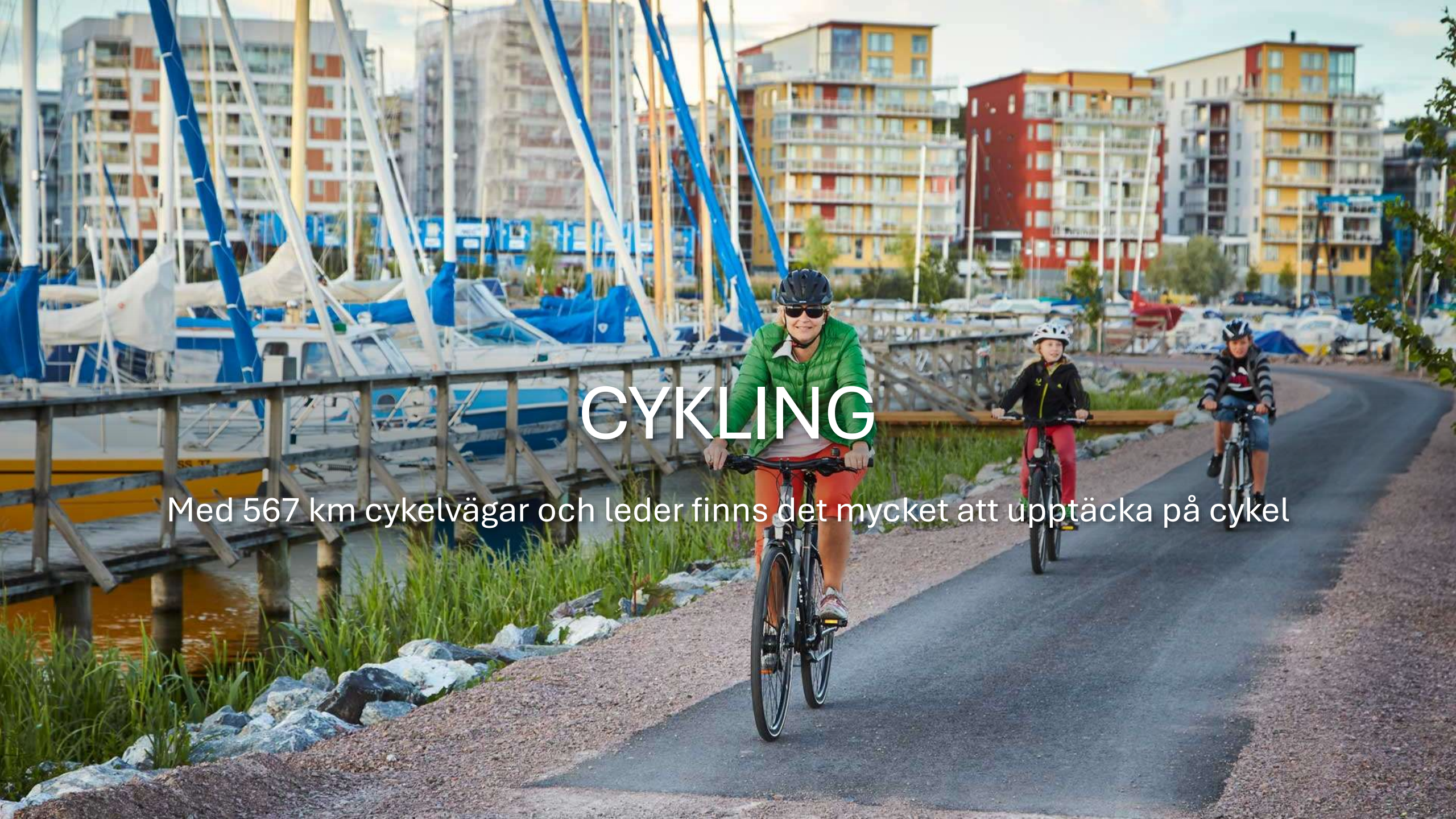

PADDLING

Med 355 sjöar och vattendrag är Västmanland ett paradis att utforska från vattnet.

A woman wearing a green puffer jacket, orange shorts, a black helmet, and sunglasses is cycling towards the camera on a paved path. Behind her, two children are also cycling away from the camera. The path is bordered by a body of water on the left, where several sailboats with blue and white sails are docked. In the background, there are modern, multi-story apartment buildings with colorful facades in shades of red, orange, and yellow. The scene is set during the day with soft lighting.

CYKLING

Med 567 km cykelvägar och leder finns det mycket att upptäcka på cykel

A man and a woman are walking on a lush green golf course. The man is in the foreground, wearing a light blue polo shirt, dark trousers, and a dark cap. The woman is slightly behind him, wearing a patterned sleeveless top and dark shorts. They are both holding golf clubs. The background features a dense line of tall pine trees under a bright, low sun that creates a strong lens flare and long shadows on the grass. A sand trap is visible to the right of the couple.

Sveriges Golfdestination

261 greener inom 45 minuter med Västerås som utgångspunkt

A person is silhouetted against a bright sun on a frozen lake. The sun is low on the horizon, creating a long shadow of the person on the ice. The ice is cracked and has some snow on it. The sky is a clear blue.

Vinter

Vi älskar både is och snö

A group of people are participating in a high ropes course in a lush green forest. In the center, a man with a beard, wearing a blue helmet and an orange shirt, is suspended in the air, holding onto blue ropes. To his right, a woman in a purple shirt and blue helmet stands on a wooden platform, looking towards him. On the left, two children, also wearing helmets, are on a platform. The course features various wooden platforms, ropes, and log stumps. The background is filled with tall trees and dense foliage.

ACTION & ÄVENTYR

Fågel, fisk eller mitt i mellan?

HÄR FINNS SÅ MYCKET MER

- Sveriges första bil med förbränningsmotor
- Ett världsarv
- Slott
- Messingsbruk
- Silvergruva
- ICA
- H&M
- Misteln

A person is sleeping in a pink hammock strung between two trees in a forest. They are wearing a bright blue jacket and a pink hat. The forest floor is covered in dry pine needles and small rocks. In the background, other trees and a small orange hammock are visible.

VÄLKOMNA HEM TILL OSS

Trails of Västmanland

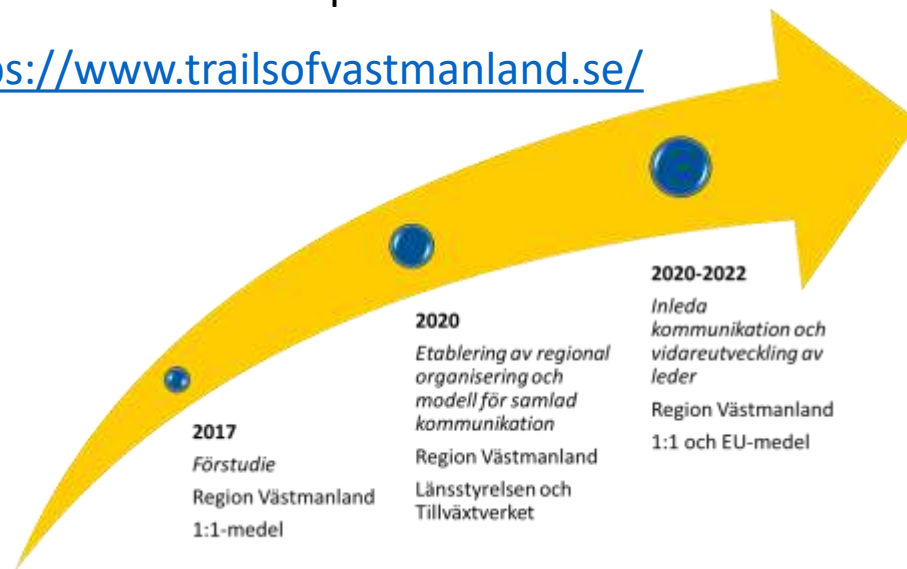
- våra utvalda leder

Regional samordning

- Region Västmanland samordnar länets ledhuvudmän
- Lärande, utveckling, resurser och mandat

Samlad kommunikation

- Länets utvalda leder på webb och Naturkartan
- <https://www.trailsofvastmanland.se/>

Trails of Västmanland

- vi är bättre tillsammans

Avtal Samordnare och Ledhuvudman

- Klargör ansvarsfördelningen
- Ekonomiskt åtagande
 - Ledhuvudmannen = förvaltningen av lederna
 - Region Västmanland = den samlade kommunikationen
- Årshjul, Q1, Q2, Q3, Q4

Kommunikation som lockar

- våra besökare

Ledbeskrivningar

- **Varför** man ska uppleva... (leden och/eller service)
- **Hur** man kan uppleva... (transport, mat, boende)
- **Vilka** som upplever... (bilder)
- **När** man kan uppleva... (skidor, skridskor)

Artiklar (gillas av läsarna och Google)

- Kanot, kajak och kanadensare - en nybörjarguide
- Pensionärerna som fick Västerås på skridsko
- Vattenrening i det vilda
- Tre generationer på vandring – följ med till Ormdalsslingan

Leden - MTB

trafik Nära parkering
 Nära toalett

Leden är en charmig MTB-led som tar dig rätt igenom det toriska landskapet vid Sala Silvergruva. Om du cyklar den 7 km långa leden för första gången så blir det gärna nyfikna och Kodakmoments i det spännande omgivningarna. Tex när du kommer upp på den stora rockgarden med stenmassor från åren 1700-1800, stanna vid staketet vid Tistbrottet och kika ned så ser du modern gruvdrift som bryter dolomitmarmor/kalk än idag. Om du har ork i benen så kör ett varv till på den varierande singletracken och låt kameran vila och bara njut av en mix av teknik och flow i varierad terräng, plus en rockgarden från 1500 talet.

Om du hela varvet utan sätta ned foten så är du en riktig cyklist, men leden är värd att besöka även för dig som är nybörjare. De svåra partierna är inte långa om du vill testa din styrka. Om utmaningen är för stor. Eftersom leden går i en slinga runt gruvområdet går det enkelt att korta av sin tur. Om du vill göra en kortare variant.

Upptäck [Sala Silvergruva](#) ovan och under leden. Leden går genom ett naturreservat och Silverstigen med skyltning som du kan ta med dig. Det är inte långt till [Måns Ols](#)

ADRESS
Drottning Christinas väg 16

SVÄRIGHET

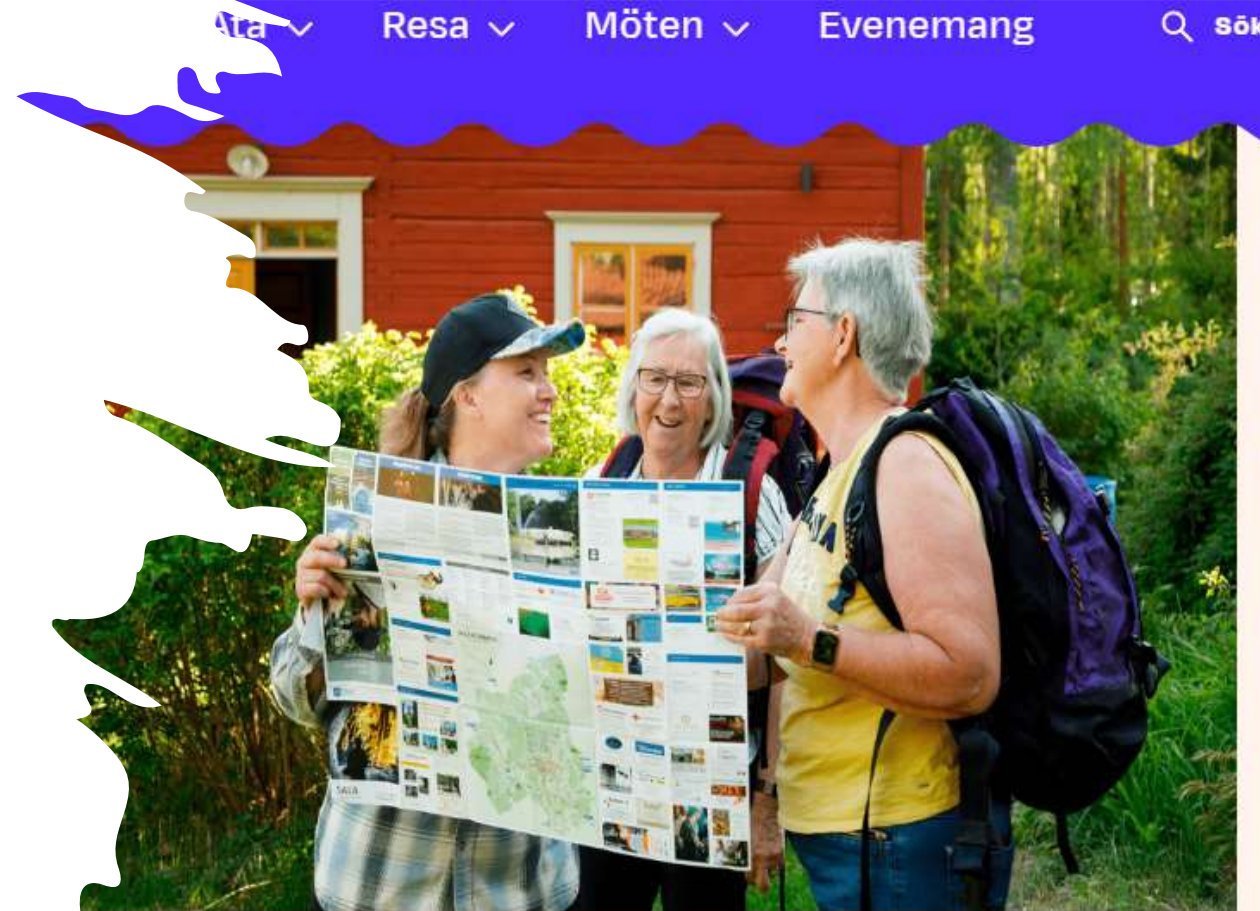
Produktutveckling - med våra företag

Västerås destinationsmarknadsföring

- För hela länet
- Boende + aktivitet = nya erbjudanden

För dig som gillar naturnära boenden...

- Vandra i Bergslagens famn i kombination med en härlig vistelse på Färna Herrgård & Spa
- Njutvandra i Fagersta
- Skogsretreat med yoga och vandring
- Vandra med barnen i Trollskogen på Fallängetorp
- Överlevnadsdygnet – en utmanande vandring bortom stigarna
- Bondromantisk vandrarweekend på "Hem till gården"

Vandringsäventyr med silverkant

Följ med på 2-dagars Glam Hajk all inclusive och njut av lugnet i de djupa skogarna runtomkring gruvstaden Sala. Vandringsupplevelsen passar för kompisgäng, familjer med lite större barn eller för kollegor. Bekvämligheten i paketet är hög då ni har Svartbäck Gård som bas för god sömn samt att matmor skickar med en härlig picknick dagtid och kvällstid dukas det

Trails of Västmanland

- mer tillsammans

Trails of Västmanland –Expansion 2022-2024

- 1 regional samordnare
- 4 ledhuvudmän
- 9 leder för mountainbike och vandring
- 1 flowtrail
- 1 teknikområde för mountainbike

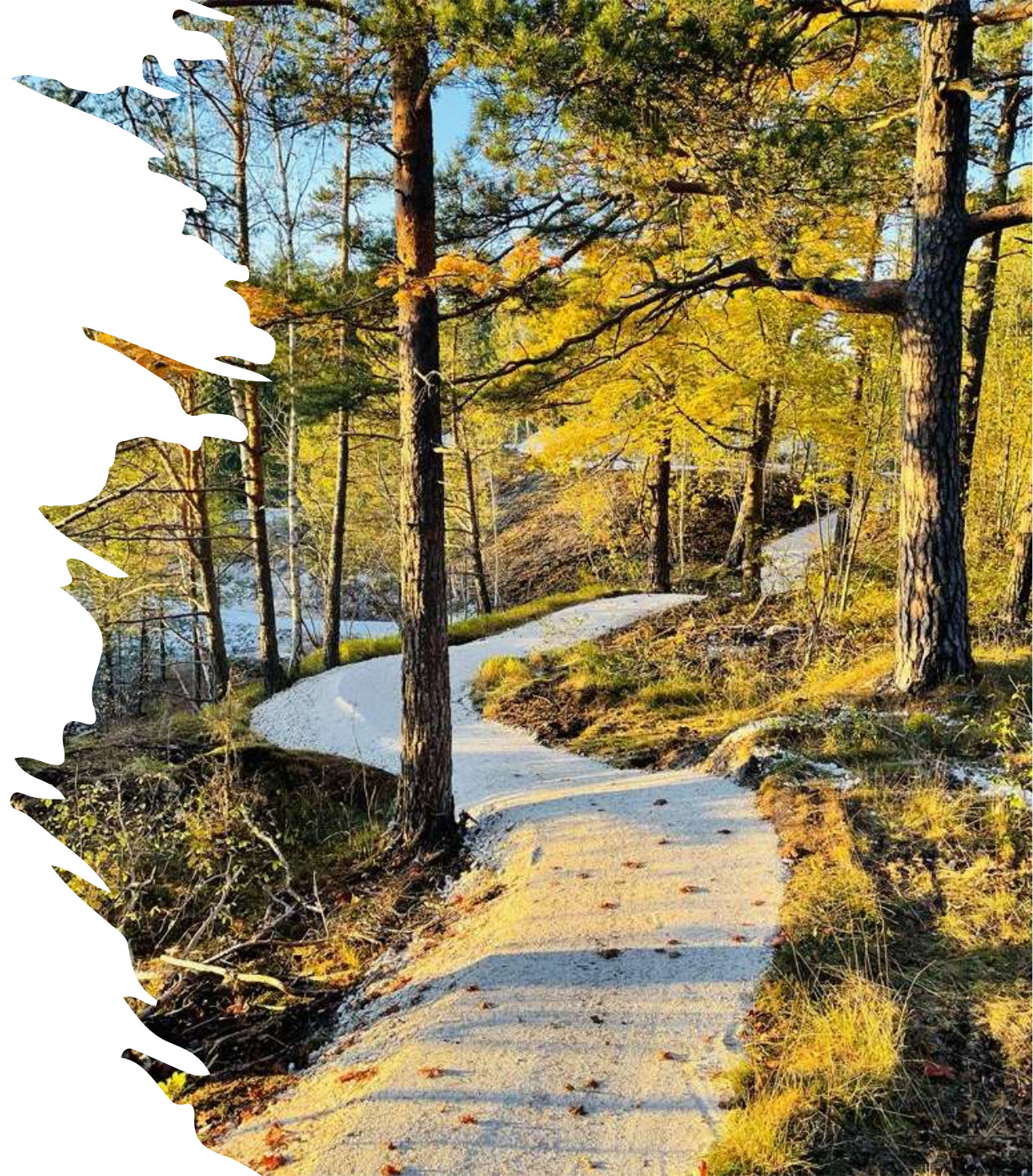
Skinnskatteberg – Färnaleden

En led där kunskap möter vildmark och historia möter friluftsliv.

Flowtrailsen vid Strå i Sala

Slingrar sig genom ett gammalt industriområde med vit kalksten.

<https://regionvastmanland.se/utveckling/nyheter/nya-leder-i-vastmanland--paradis-for-naturalskare-och-aventyrssugna/>

Vill du veta mer? - fånga mig

Högt, lågt, smalt, brett...

Henrik Wester, turismchef

Västmanland Turism – en del av Region Västmanland

0704-187959

henrik.wester@regionvastmanland.se

Paus

Expertkompetens för ramverkets olika kriterieområden

OSS KAN NI FRÅGA!

NATIONELLT RAMVERK FÖR
VANDRINGS
LEDER

Resurspersoner för nationellt ramverk för vandringsleder.

Dessa personer svarar gärna på frågor om markerade områden i ramverket.

För alla gäller att de bistår med råd och stöd inom sina ordinarie tjänster.

Därför får ni svar i mån av tid.

Namn	Organisation	epost	Organiser	Fysisk led	Upplevel	Service	Kommunikation
Patrik Wivstad	Umeå kommun	patrik.wivstad@umea.se		X			
Mikael Pettersson	Länsstyrelsen Västerbotten	mikael.t.pettersson@lansstyrelsen.se	X				
Andreas Edholm	Jämtland Härjedalen Turism	andreas.edholm@jht.se	X	X	X	X	X
Johan Engström	Naturturismföretagen	johan.engstrom@naturturismforetagen.se	X	X	X	X	X
Andreas Norum	Visit Värmland	andreas.norum@visitvarmland.com	X	X	X	X	X
Linnea Andersson	Region Skåne	Linnea.t.andersson@skane.se					X
Torbjörn Lingöy	Stiftelsen Skånska landskap	torbjorn.lingoy@skanskalandskap.se	X	X	X	X	X
Jonas Håkman	Västkuststiftelsen	jonas.hakman@vastkuststiftelsen.se		X			
Lisa Bergström	Kommunal utveckling i Jönköpings län	lisa.bergstrom@rjl.se	X				X

Visitor monitoring and management in
protected and recreational areas

Beneficiaries & Doctoral candidates

Norwegian
University of
Life Sciences

Ina Hildeman

Meng Xu

Noelien Wilsnach

Saumya Rathnayake

UNIVERSITY OF
COPENHAGEN

Zsolt Kazai

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Coen van Bendegom

Elena Pibernik

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY

Leyi Xu

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

VIDZEME UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

Nick Voogt

İlker Gül

UNIVERSITY OF ICELAND

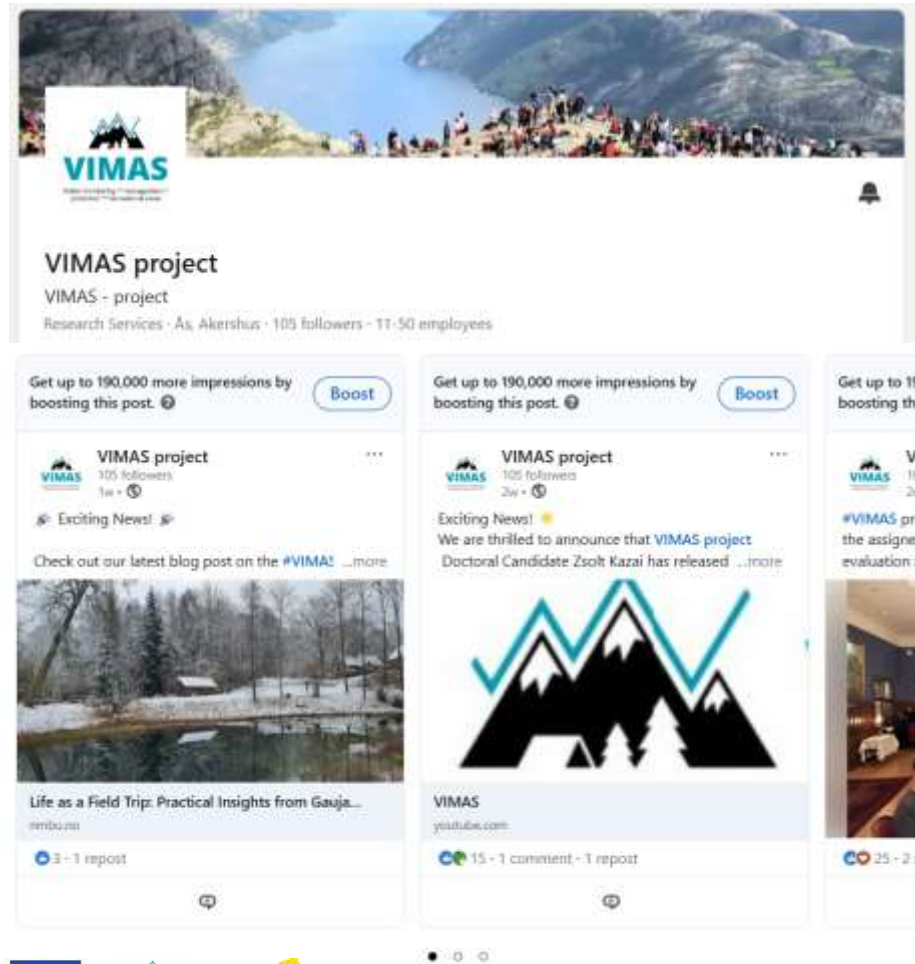
VIMAS

Visitor monitoring and management in
protected and recreational areas

The 10 doctoral candidates focus on the following topics

- Application of Mobile Big Data revealed from social media to monitoring of recreational visits
- Novel typologies of nature visitors derived from mobile big data
- Combining plural knowledge systems and diverse values through PPGIS
- The role of reliable customer insight in nature-based service/tourism business
- Challenges and solutions of financing public goods
- Assessing the potential for long term value and behavioural change in visitors to nature areas
- Role of natural soundscapes and dark skies experiences in nature
- Social inclusion, access, and equal opportunities
- Collaborative governance solutions and management regimes
- Indicators of recreational values in the landscape

Outreach to society

- **Secondments**
 - Each student does two secondments at partner organization
- **Training schools**
 - Copenhagen 2024
 - Joensuu, Koli NP, Helsinki 2025
 - Östersund – Enafors – Trondheim 2026
- **Final conference 2027/28**

Monitoring Spatiotemporal Indicators of Visitor Use and Impact in Mountain Landscapes

Coen van Bendegom

coen.vanbendegom@miun.se

Supervisors: Peter Fredman, Daniel Laven

Managing nature-based tourism and recreation for a sustainable future

- Nature-based tourism and recreation rely heavily on the natural environment (Buckley, 2011; Hammitt et al., 2015; Kajala et al., 2007; Manning, 2022).
- Mountain landscapes are attractive for nature-based tourism and recreation, and at the same time fragile and susceptible to environmental impacts from visitor use (Pickering & Barros, 2012; Richins et al., 2016; Schirpke et al., 2018).
- Visitor monitoring can detect change and guides management and policies (e.g. human and ecosystem health, conflicting use) (Hammitt et al., 2015; Manning, 2022; Perry et al., 2022).

Visitor monitoring through indicators

- Indicators are variables related to monitoring that provide information to evaluate management objectives and inform management interventions
(Manning, 2022; Perry et al., 2022).
- Indicators of visitor use can range between general and context specific.
- Indicators of visitor use such as ‘visitor counts’ are more general, while indicators such as ‘duration’, ‘location’, ‘density’, ‘activity’, are more specific.

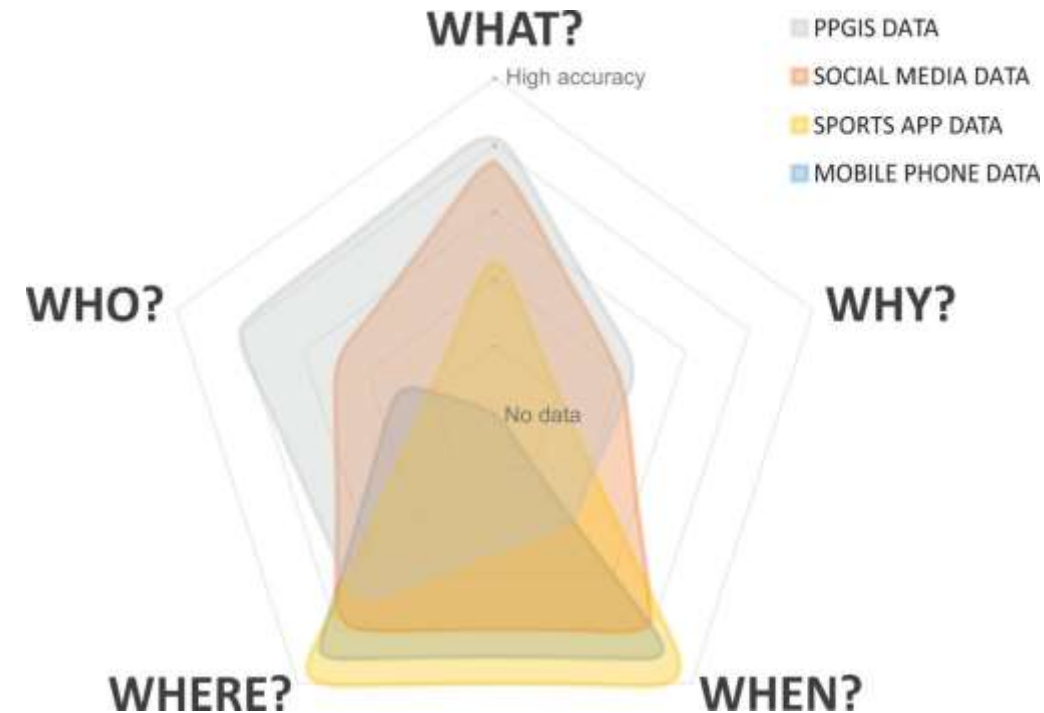

Figure 1. A radar chart of the potential applicability of different technologies in visitor monitoring, from Heikinheimo et al. (2020).

Visitor monitoring through indicators

- Lack of horizontal and vertical integration of visitor monitoring data (Winder et al. 2025, Yuan & Fredman, 2008).
- Lack of continuous and longitudinal social data, which hinders integration of social and ecological data. Interdisciplinary research is necessary to monitor social and natural resource indicators (Buckley, 2011; Miller et al., 2022; Pickering et al., 2018; Stronza et al., 2019; Sumanapala & Wolf, 2019).
- Data on social and resource indicators can be collected on-site or remotely, with novel technology enabling more advanced spatiotemporal data collection on visitor use and impacts (Heikinheimo et al, 2020; Toivonen et al., 2019; Whitney et al., 2023).

Onsite and remote monitoring methods

Onsite monitoring approaches are defined as in situ, or direct monitoring that require active human presence, such as observing visitor behavior or conducting surveys. On the other hand, remote (indirect) monitoring makes use of measurement instruments that collect data with no or minimal need for human presence, such a setup, calibration and maintenance.

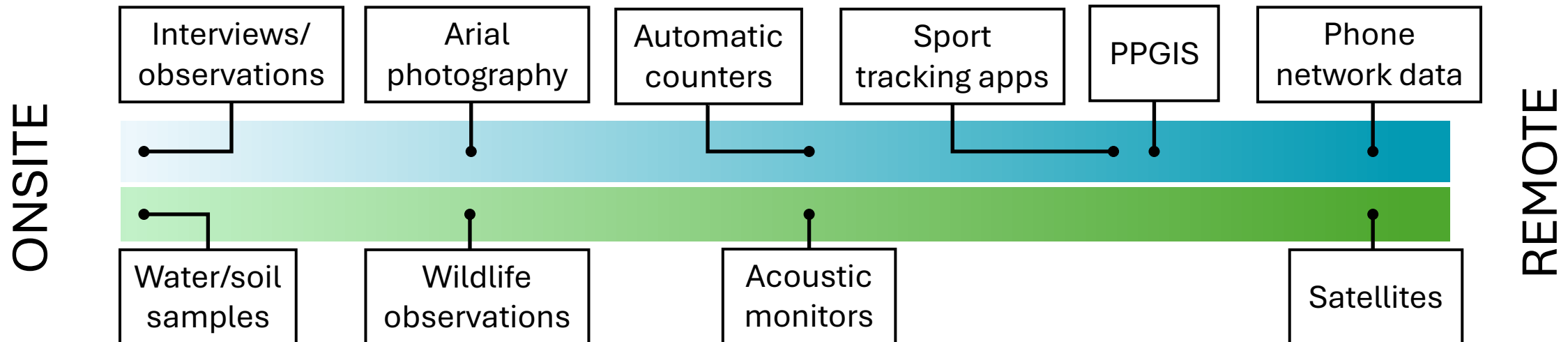

Figure 2. Several monitoring methods demonstrating the spectrum of social (blue) and ecological (green) onsite and remote monitoring methods.

Main research question

- How can remote spatiotemporal indicator data be utilized to monitor visitor use and impacts in mountain landscapes and support adaptive visitor management frameworks?

Figure 3. *The 26 mountain landscape boundaries selected for mobile phone network visitor monitoring.*
Source: Naturvårdsverket/Telia

Study 1: Validate mobile phone network data to count visitors

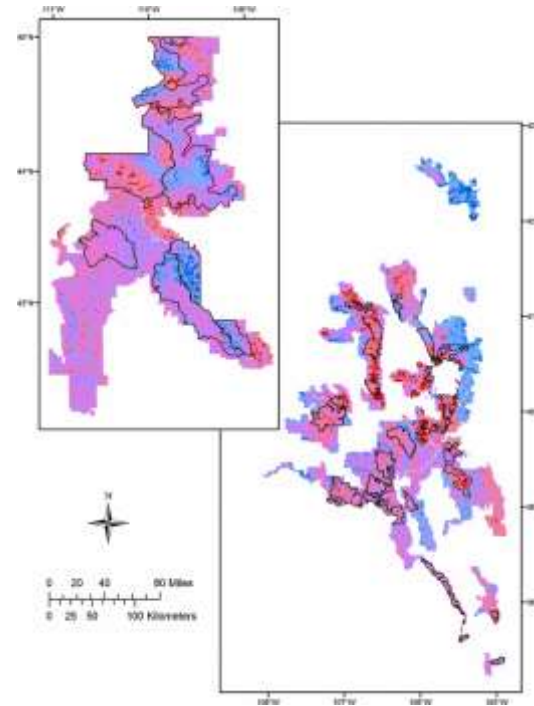

Figure 4. *Hotspot/coldspot maps for six national forests in the USA, from Bagstad et al. (2017).*

Study 2: Identify social-ecological hotspots in space and time

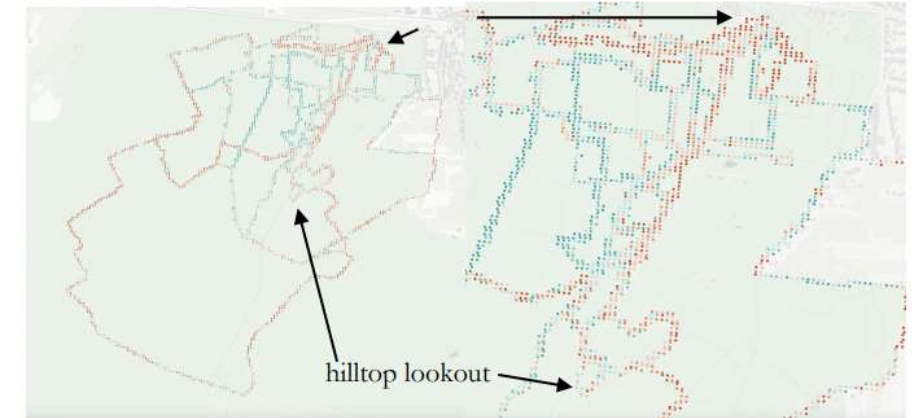

Figure 6: *Map of emotional arousal across the entire Sallandse Heuvelrug site (left) and zoomed in to the most visited area (right)*
Note: Lower arousal Higher arousal

Figure 5. *Visitors' emotional arousal when visiting a protected area in The Netherlands, from Mitas et al. (2024).*

Study 3: Field experiment of a management intervention evaluating visitor experience and ecological impact

Research

Visitors' Voice - Visitor Data to improve Collaborative Governance in Multifunctional Landscapes

Supervisors

Peter Fredman

Sandra Wall-Reinius

Stefan Linde

Mid Sweden University

EJT - Department of Economics, Geography, Law and Tourism

ETOUR - European Tourism Research Institute

Elena Pibernik

elena.Pibernik@miun.se

Photo: Google Maps, Sweden 2025

Wicked Problem: Visitors in Multifunctional Landscapes

Visitors (Fredman & Margaryan, 2021; Øian et al., 2018)

- Rising Pressure
- Socio-ecological Conflicts
- Increase benefits of Outdoor Recreation

Multifunctional Landscapes (Selman, 2002; Vejre et al., 2007)

- Complex, dynamic

Governance (Zachrisson et al., 2018; Stenseke & Hansen, 2014)

- Outdoor governance in "Silos"
- Recreation often invisible

A Way Forward: Collaborative Governance

*“...the processes and structures of public policy decision making and management that **engage people constructively across the boundaries** of public agencies, levels of government, and/or the public, private and civic spheres in order to carry out a public purpose that **could not otherwise be accomplished.**”* - Emerson et al., 2012

Key aspects (Ansell & Gash, 2008); Edwards, 2012; McDougall et al., 2013; Prabhu et al., 2007)

- Dialogue
- Trust
- Sharing Knowledge & Expertise
- Joint solutions

Photo: Elena Pibernik

Key Process: Social Learning

Challenge (Clarke et al., 2013)

No single solution; balancing priorities & expertise

*“Knowledge is information combined with **understanding** and capability (...) **Knowledge guides action**, whereas information and data can merely inform or confuse” - Groff and Jones, 2003*

Visitor Data & Knowledge?

*“Knowledge is the **currency** of collaboration.”* - Emerson, 2012

Data for Collaboration (Ansell & Gash 2008)

- Support with Information
- Common ground for Dialogue

Challenges (Yuan and Fredman, 2008; Wyborn & Bixler 2013; Beunen et al. 2011)

- Data dependent on person/ role
- Data dependent on issue
- Trust & legitimacy?

Research Questions

How can visitor **data improve the collaborative governance** of visitors in multifunctional landscapes?

Q1: What Visitor Data is needed?

Q2: What is the **Role of Visitor Data** in Collaborative Governance?

Relevance

Hiking trails

Shift Political Agenda

- Environmental protection to Access & Development Rural Areas

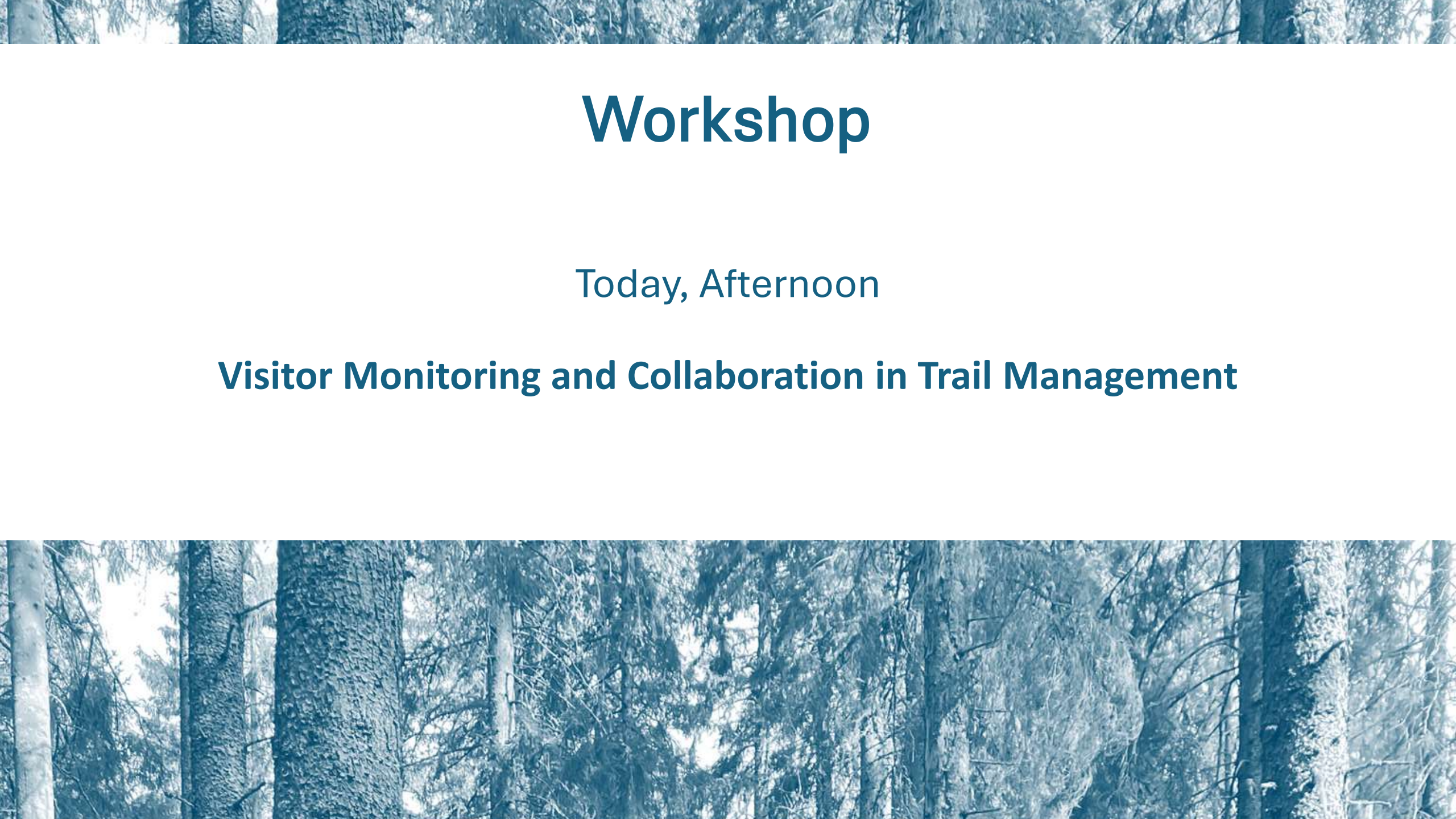
Trail Governance

- Growing Visitation & Benefits
- Balancing socio-ecological issues & needs
- Involving various stakeholders

Photo: Elena Pibernik

elena.pibernik@miun.se

The background of the slide is a photograph of a dense forest with tall, thin trees and a thick canopy of green leaves. The image is slightly blurred and has a soft, natural feel.

Workshop

Today, Afternoon

Visitor Monitoring and Collaboration in Trail Management

A photograph of a dirt path winding through a forest. The path is bordered by a simple wooden fence on the right. Tall trees with thin trunks line the path, and the ground is covered with green grass and fallen leaves. The lighting is soft, suggesting an overcast day.

Vandringsledsforum

Vägledning för klimatanpassning av vandringsleder

13 maj 2025

My Leijon Schöld, Ramboll

RAMBOLL

Bright ideas.
Sustainable change.

Inledning

- Tillväxtverket har genomfört flera insatser inom naturturism.
- Ett behov som uppmärksammades hos ledaktörer var stöd kring klimatanpassning av vandringsleder.
- Mot denna bakgrund gav Tillväxtverket Ramboll i uppdrag att under 2025 ta fram en vägledning för klimatanpassning.
- Naturvårdsverket var även samarbetspartner i att ta fram vägledningen.
- Rapporten är publicerad på Tillväxtverkets hemsida, och kommer även att finnas på Naturvårdsverkets sida för Nationellt ramverk för vandringsled.

Så här är vägledningen uppbyggd

- Vägledningen är strukturerad utifrån SMHI:s lathund för klimatanpassning.
- Denna vägledning riktar sig till personer och organisationer som planerar, utvecklar, bygger, förvaltar och underhåller vandringsleder.
- Syftet med vägledningen är att underlätta och sänka tröskeln för att komma igång med klimatanpassning av vandringsleder.
- Den erbjuder både praktiskt stöd och inspiration.

Centrala argument för klimatanpassning av vandringsleder

- Är viktigt för att skydda dem från klimatförändringarnas effekter såsom erosion, översvämningar och värmeböljor, samtidigt som säkerheten ökar.
- Klimatanpassning minimerar framtida reparationskostnader genom förebyggande åtgärder.
- Gör lederna mer hållbara, attraktiva och tillgängliga året runt vilket gynnar både miljön och turismen.
- Att låta bli att agera kostar pengar. Oftast är förebyggande investeringar billigare än att ta kostnaderna för negativa klimat-effekter i efterhand.
- Med rätt insatser kan vi säkra lederna, skydda människor och skapa en bättre upplevelse som består till framtida generationer.

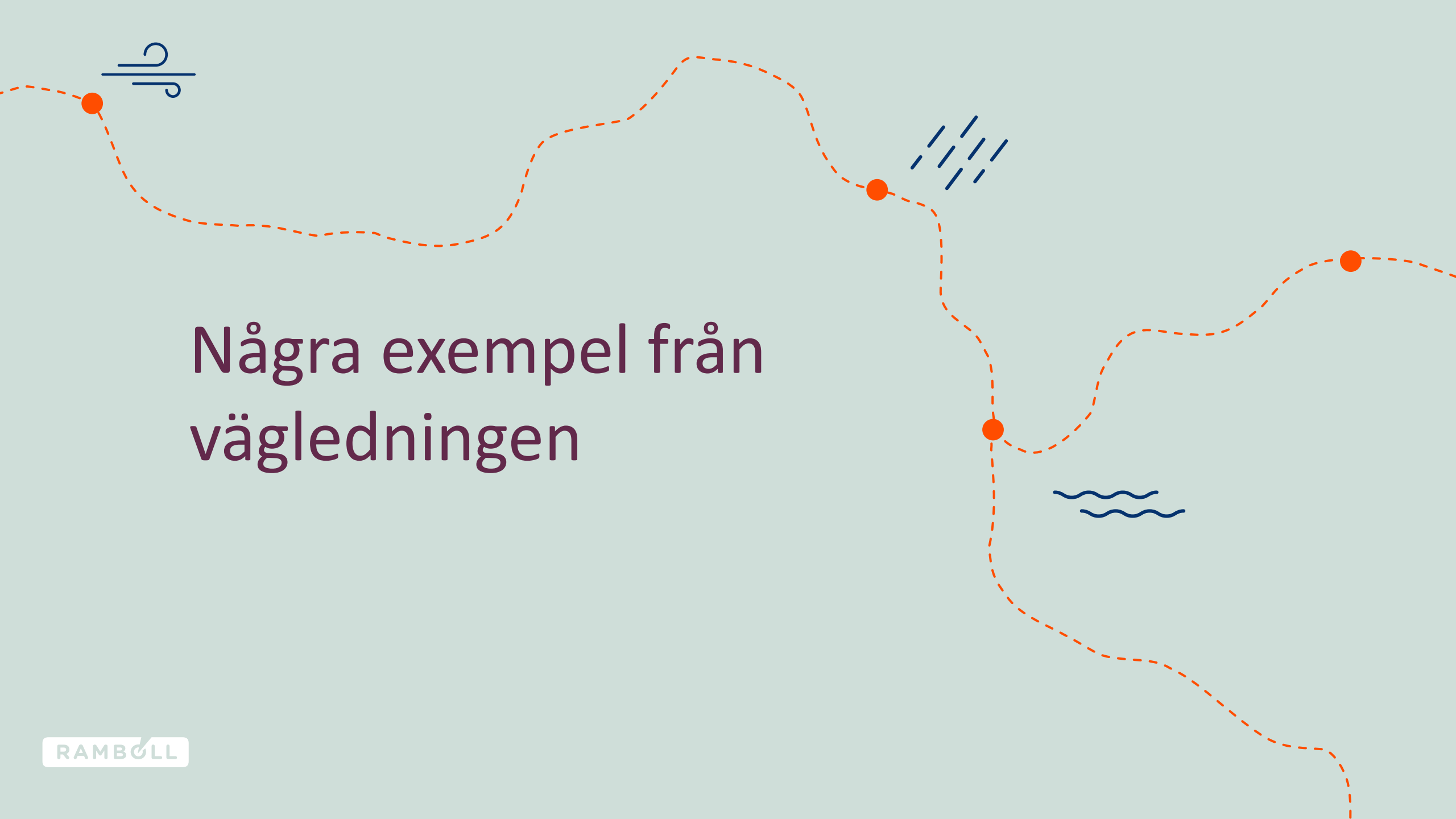
KLIMATANPASSNING ÄR:

- » Att hantera dagens och framtidens väderrelaterade risker
- » Att värna hälsa och ekonomiska investeringar genom åtgärder mot väderhändelser innan de orsakar skada
- » Att anpassa turism och besöksnäring till ett varmare klimat

KLIMATANPASSNING ÄR INTE:

- » Att minska utsläpp av växthusgaser
- » Att skapa en miljömässigt hållbar verksamhet

Några exempel från vägledningen

Översikt Analyskapitlet

1

Skapa en grundförståelse av leden

Exempel på frågor att besvara

- » Vilket område ska utredas?
- » Vilken typ av terräng dominerar leden (t.ex. skog, myr, berg, kust)?
- » Finns det känsliga naturvärden längs leden?
- » Under vilka årstider är det mest aktivitet?

Exempel

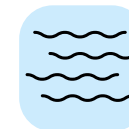
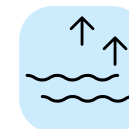
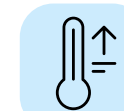
- » Allmänna och framtida klimatobservationer
- » Kända problemområden
- » Sårbar infrastruktur
- » Specifika naturrelaterade risker

2

Analysera vilka risker som är relevanta för er vandringsled

Bedöm sannolikhet och konsekvenser

3

Översikt Identifierakapitlet

1

Identifiera
åtgärder utifrån
analysen

Exempel olika typer av åtgärder

- » Tekniska och naturbaserade
- » Styrande och organisatoriska
- » Informativa åtgärder
- » Analyserade åtgärder

2

Tydliggör
syftet med varje
åtgärd

3

Bedöm vad
som krävs för att genomföra
åtgärden

Exempel

- » Kräver åtgärden tillstånd
- » Påverkar åtgärden andra aktörer
- » Hur lång tid tar åtgärden att planera och genomföra
- » Finns det begränsningar

Exempel på åtgärder för att klimatanpassa vandringsleder

Tekniska och naturbaserade åtgärder:

Till exempel dräneringssystem, trädplantering eller förstärkning av broar.

Styrande och organisatoriska åtgärder:

Regler, rutiner eller planering som styr hur leden sköts eller när den behöver stängas vid extrema väderhändelser.

Informativa åtgärder:

Insatser som vägleder och informerar besökare, till exempel skyltning, varningssystem eller utbildningsmaterial.

Analyserande åtgärder:

I vissa fall behövs mer kunskap innan åtgärder kan genomföras, till exempel geotekniska undersökningar vid risk för ras eller skred.

Frågor?

Tack 😊

my.schold@ramboll.se

Ladda ned
vägledningen här:

Inför lunch

Nytt från Naturvårdsverket

Vandringsledsforum 13-14 maj 2025, Västerås

Mikael Proos och Lisa Diehl
Friluftslivsenheten

Agenda

- Regeringsuppdrag om vandringsleder
- Besöksförvaltning
- Kommunikation om allemansrätten
- Andra myndigheters uppdrag med koppling till friluftsliv
- Uppföljning av de friluftspolitiska målen
- Kunskapsinhämtning om friluftsliv och markägarfrågor

Regeringsuppdrag – Vandringsleder och fjälleder

Vandringsleder och fjälleder

Naturvårdsverket ska utveckla arbetet med landets vandringsleder och fjälleder. I uppdraget ingår att när staten är huvudman, knyta ihop vandringsleder, utveckla vandringsleder i skyddade områden och i skyddade fjällnära skogar, fortsätta upprustningen av det statliga ledsystemet i fjällen samt, i den mån det är möjligt, förlänga Kungsleden genom fjällregionen. Utöver det ska Naturvårdsverket utveckla samordningen om vandringsleder i landet tillsammans med andra huvudmän. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 28 februari 2028.

Bidrag för organisering av vandringsleder

Syfte att stärka regional och/eller tematisk organisering och samordning av vandringsleder där staten inte är huvudman.

2022 – 13,2 mnkr

2023 – 19,4 mnkr

2024 – 19,2 mnkr

2025 – 12 mnkr (medfinansieringsgrad 30 procent)

2026 – medfinansieringsgrad 50 procent

2027 – medfinansieringsgrad 70 procent

- ❖ De s.k. statliga lederna i fjällen sträcker sig längs efter hela fjällområdet. Naturvårdsverket är huvudman och Länsstyrelserna ansvarar för löpande underhåll.
- ❖ Omfattar ca 550 mil och omfattar ledmarkeringar, broar, rastskydd, spång mm
- ❖ I en pågående upprustningsfas (2015-..) har över 100 mkr lagts på upprustning utöver ett löpande underhåll med en budget på ca 36 mkr.
- ❖ Varje sommar används olika avsnitt av lederna av minst 200,000 personer

Allmänt

Särskilda uppdrag från regeringen (NV RB 2025)

- Utveckla en plan för klimatanpassning, budget 5 mkr
- Ökad ambition för vandringsleder i Jämtland och övriga fjällän, budget 24 mkr. s

Statliga vandringsleder i fjällen

Regeringsuppdrag – Ökad ambition för vandringsleder i Jämtland och övriga fjällän

Ökad ambition för vandringsleder i Jämtland och övriga fjällän
Naturvårdsverket ska tillsammans med Länsstyrelserna i Jämtlands, Dalarnas, Västerbottens och Norrbottens län arbeta för en utveckling gällande vandringslederna i fjällen. Arbetet ska bl.a. innebära en **ökad ambition kring skötsel, besöksförvaltning och säkerhetsanordningar** i syfte att skapa god tillgänglighet och ett aktivt friluftsliv, även för de mindre vana besökarna, och därigenom kostnadseffektivt bidra till en hållbar regional utveckling och de folkhälsopolitiska målen. Naturvårdsverket ska i arbetet inhämta synpunkter från friluftorganisationerna. En första redovisning av hur myndigheterna avser att lägga upp arbetet inom uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 31 mars 2025.

Besöksförvaltning

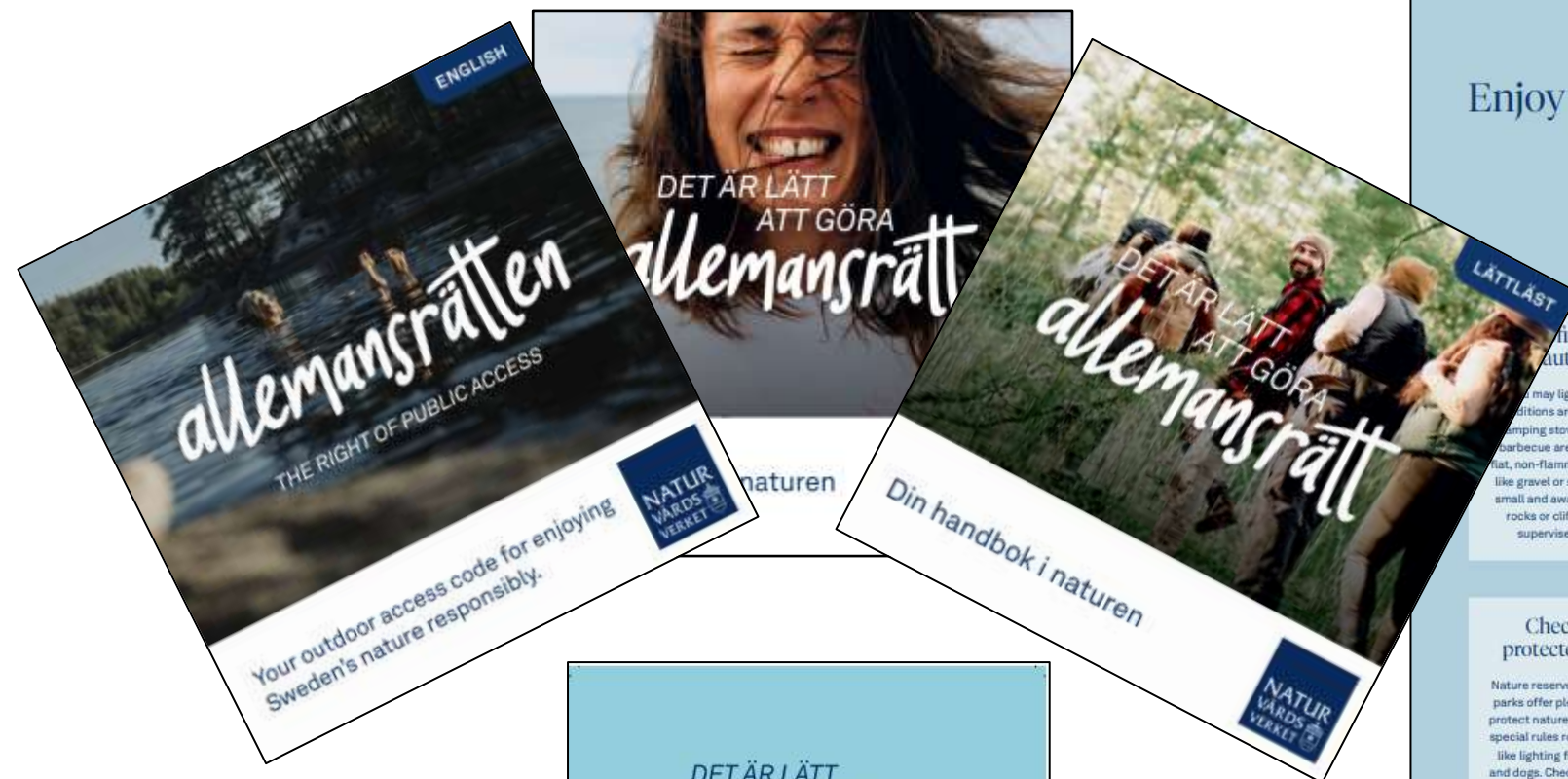
- **NVs roll:** Vägleda besöksförvaltning inom och utanför skyddad natur och ge stöd
- **Just nu:** Kartläggning, synka besöksförvaltning inom och utanför skyddad natur, främst verktyg och samverkan/dialog
- **Syfte:** bidra till att minska negativa effekter av besök/bidra till positiva besök
- Målklassning skyddade områden

A person is lying in a yellow hammock, sheltered by a light-colored tarp, nestled between two large trees in a sun-dappled forest. In the background, a calm lake reflects the surrounding greenery and trees.

DET ÄR LÄTT
ATT GÖRA
allmansrätt

I vår webbshop

DET ÄR LÄTT ATT GÖRA **allemansrätt**

allemansrätten
THE RIGHT OF PUBLIC ACCESS

Enjoy the outdoors - but know the rules!

The right to explore Sweden's nature comes with shared responsibility. We practice the right of public access by respecting wildlife, nature, landowners, and others enjoying the outdoors.

Fire with caution

You may light a fire if conditions are safe. Use a camping stove, or a fixed barbecue area. Choose a flat, non-flammable surface like gravel or sand. Keep it small and away from large rocks or cliffs. Always supervise the fire.

Leave only footprints

Everything you bring into nature should come back out with you. Bring a bag to gather waste and leftovers. Either find a garbage can, or take it home with you.

When nature calls

If no toilets or latrines are available, move away from trails, buildings, and water sources. For feces, dig a hole and cover it with soil or rocks. Toilet paper should be buried or packed out in your waste bag.

Check out protected areas

Nature reserves and national parks offer plenty to see. To protect nature, they may have special rules regarding things like lighting fires, camping, and dogs. Check what applies before heading out.

Roam freely (almost everywhere!)

Walk over mountains, on trails, and wander through the forest. The right of public access applies almost everywhere. However, pass houses at a distance and take a detour around areas with growing crops and newly planted forests.

Sleep without disturbing

Choose your campsite carefully and enjoy a night under the stars. Set up your tent on sturdy ground, keep a distance from houses, and stay only a night or two in the same spot.

Följ nödens lag

den har faktiskt en lag. är du gör nummer två. sa långt ifrån vattendrag. stigar där folk går. Gräv ist en grop först. Täck den över med jord eller en stor sten.

Sov med gott samvete

lj tältplats med omsorg h upplev en natt under rnhimlen. Så upp tältet tålig mark, håll avstånd il hus och stanna bara ågot enstaka dygn på samma plats.

...zzz

...zzz

saätt att göra allemansrätt, mer på allemansratten.se

For more ways to follow the right of public access, check out: allemansratten.se

NATUR VÅRDS VERKET

Nya uppdrag med koppling till friluftsliv

Folkhälsomyndigheten

- Ta fram utvecklad statistik om friluftslivet, tillsammans med Naturvårdsverket, SCB, SKR
- Uppdrag att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscenter för främjande av fysisk aktivitet.

Boverket

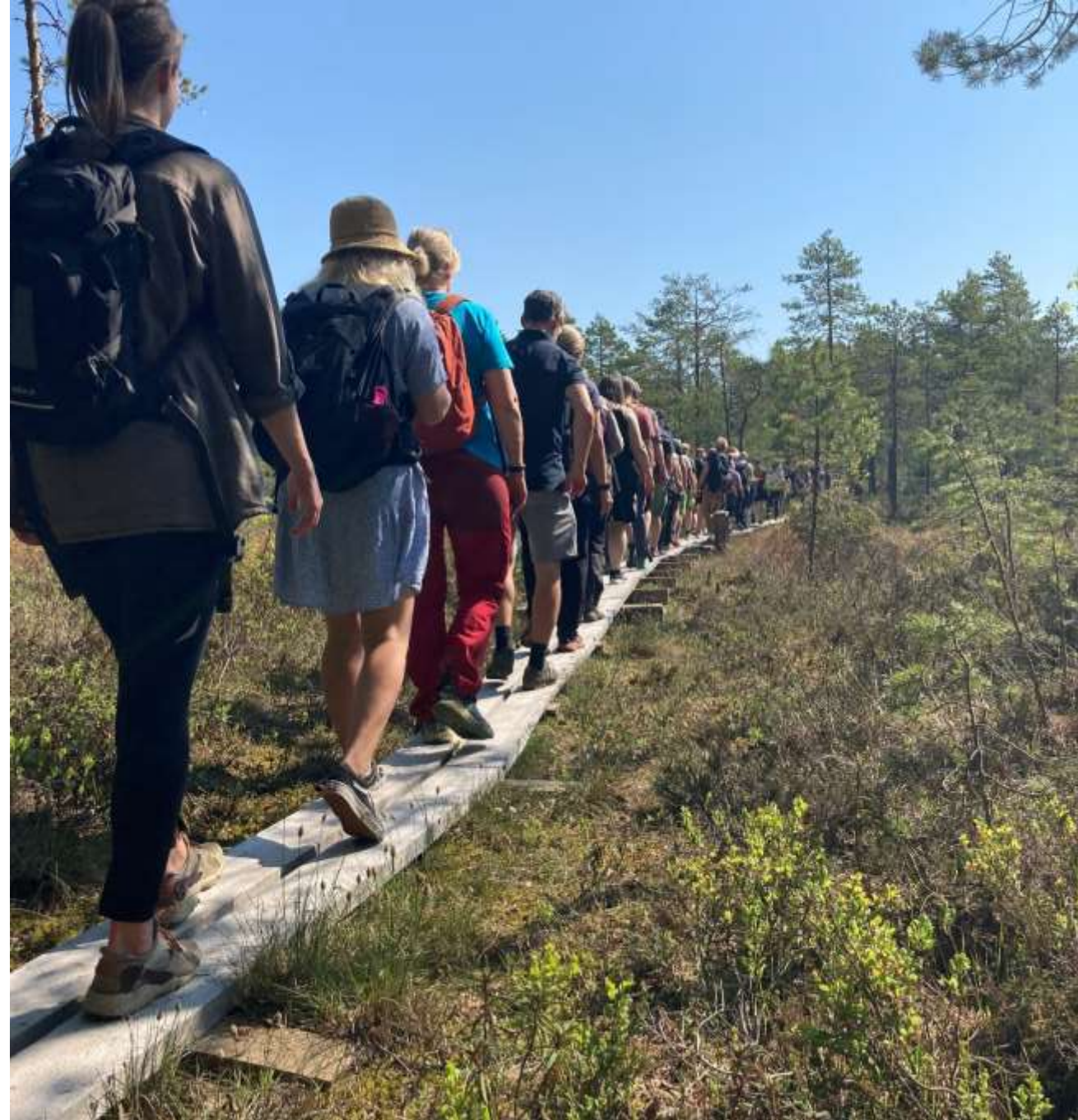
- Planering av trädgårdsstäder för främjandet av bostadsnära natur.

Uppföljning av målen för friluftsliv

Under 2022 fick Naturvårdsverket en förändrad instruktion för uppföljningen av friluftslivsmålen. Naturvårdsverkets ska enligt instruktionen:

”... vartannat år redovisa en samlad uppföljning av de friluftslivsmål som regeringen fastställt och vart fjärde år lämna förslag i syfte att målen ska nås, ...”

Utvecklingen mot målen 2023

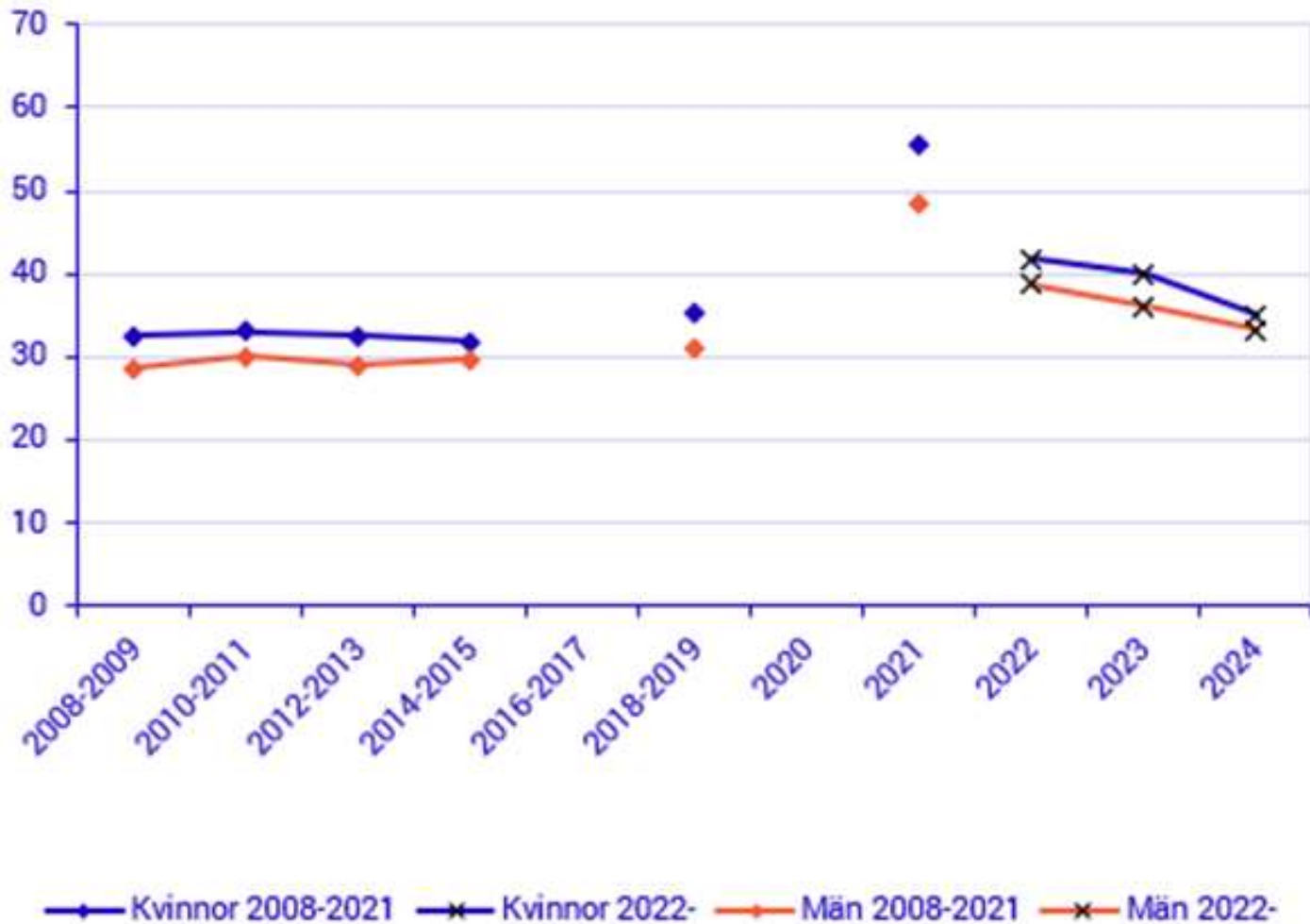
Det övergripande målet för friluftslivspolitikerna är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund

- ↘ 1: Tillgänglig natur för alla
- ↗ 2: Starkt engagemang och samverkan
- ↗ 3: Allemansrätten
- 4: Tillgång till natur för friluftsliv
- ↘ 5: Attraktiv tätortsnära natur
- 6: Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling* (följs ej upp)
- 7: Skyddade områden som resurs för friluftslivet
- 8: Ett rikt friluftsliv i skolan
- ↗ 9: Friluftsliv för god folkhälsa
- 10: God kunskap om friluftslivet

Minskat friluftsutövande 2023–2024

Varit ute i skog och mark på fritiden minst en gång i veckan under de senaste 12 månaderna. ULF 2008–2024
Personer 16 år och äldre efter kön. Procent.

Procent

Tack!

lisa.diehl@naturvardsverket.se
mikael.proos@naturvardsverket.se

Pannelsamtal

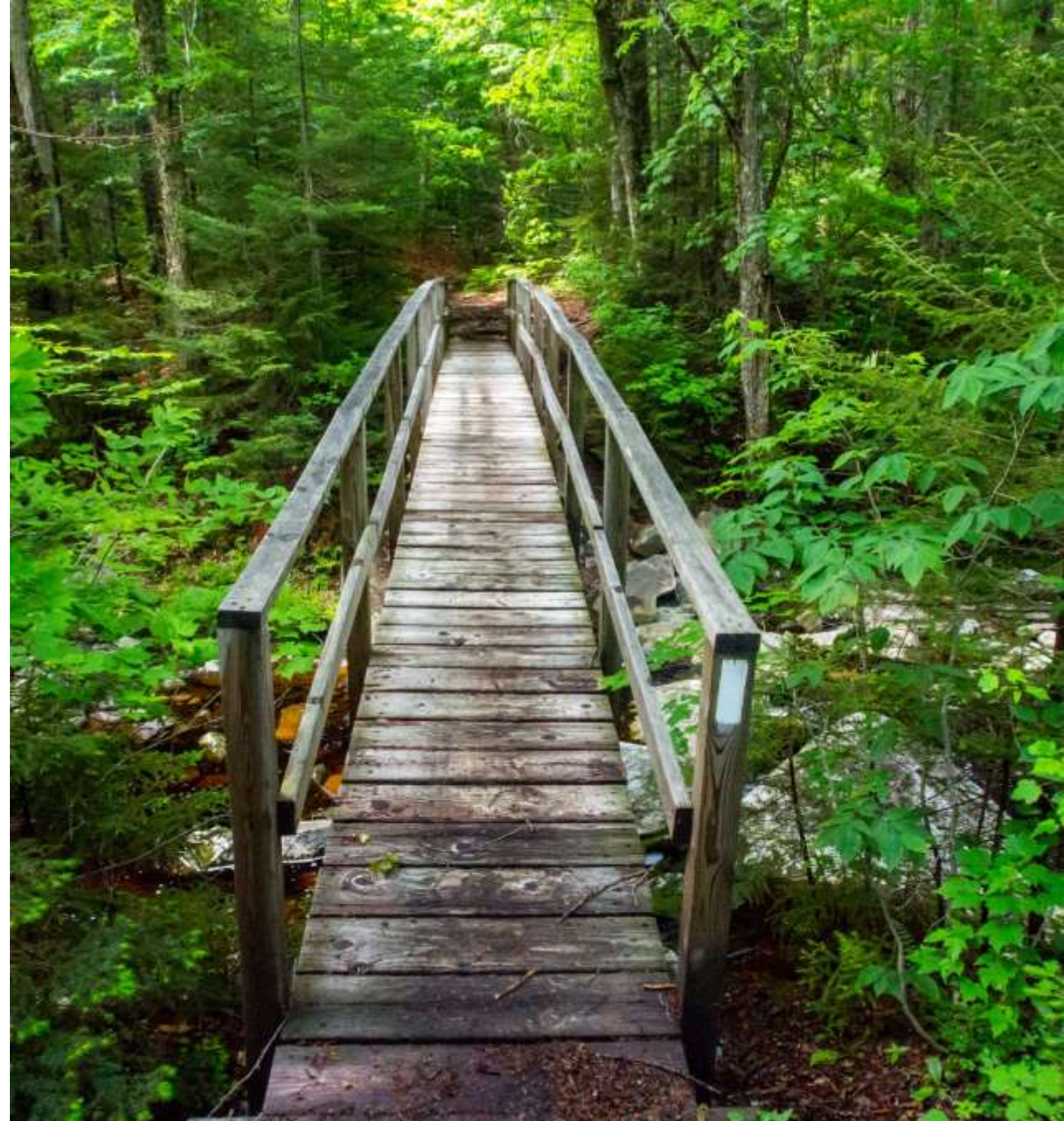
Syftet med pannelsamtalet är att skapa en gemensam förståelse för hur vi kan främja god samverkan mellan markägare och ledaktörer i arbetet med vandringsleder

Naturvårdsverket sammanställer kunskapsunderlag

Naturvårdsverket identifierade hösten 2023 ett behov av kartlägga svenska folkets attityder till finansiering av olika slags friluftsleder samt närliggande infrastruktur (Novus)

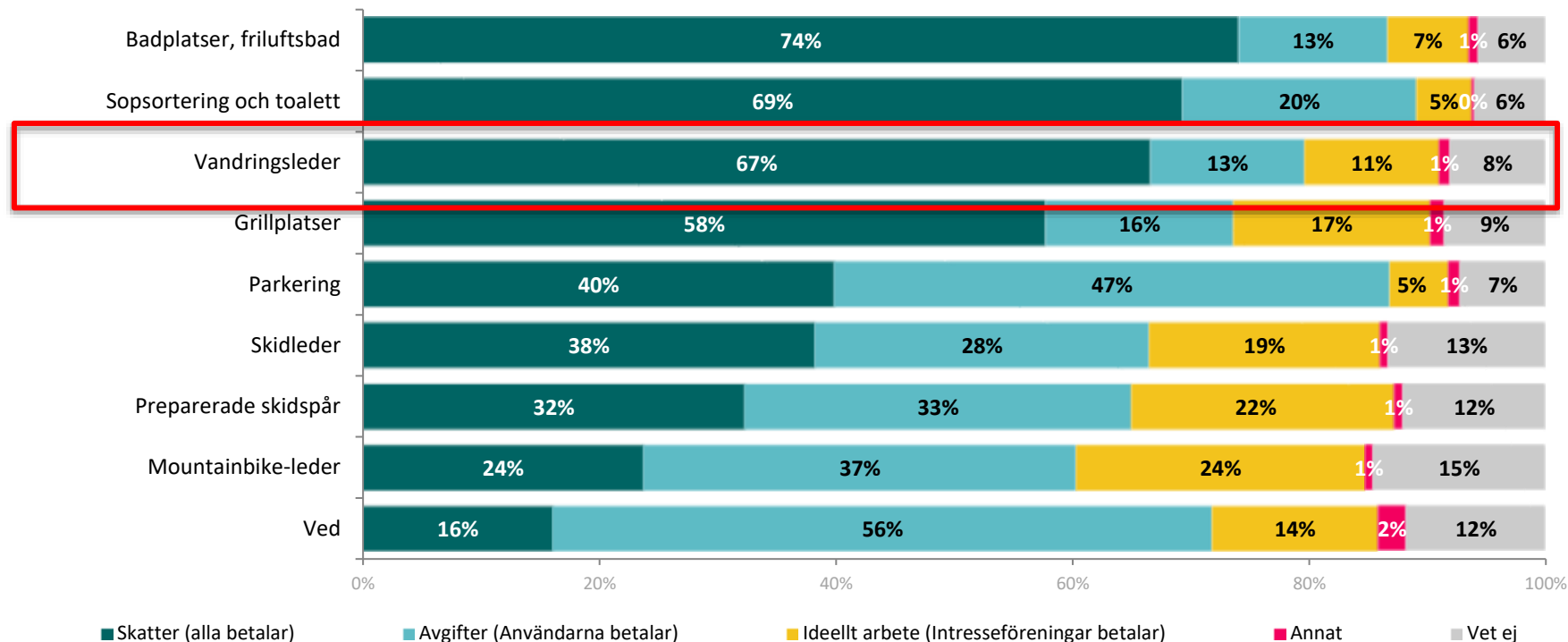
Och våren 2024 har konsult (WSP) kartlagt förekomst av ersättning till markägare för upprättande av friluftsanläggningar

Nästan sju av tio anser att vandringsleder bör finansieras av skatter

Människors möjligheter att utöva friluftsliv beror bland annat på tillgång till lämpliga områden, parkeringsplatser, leder, skidspår, vägvisning, information etc.

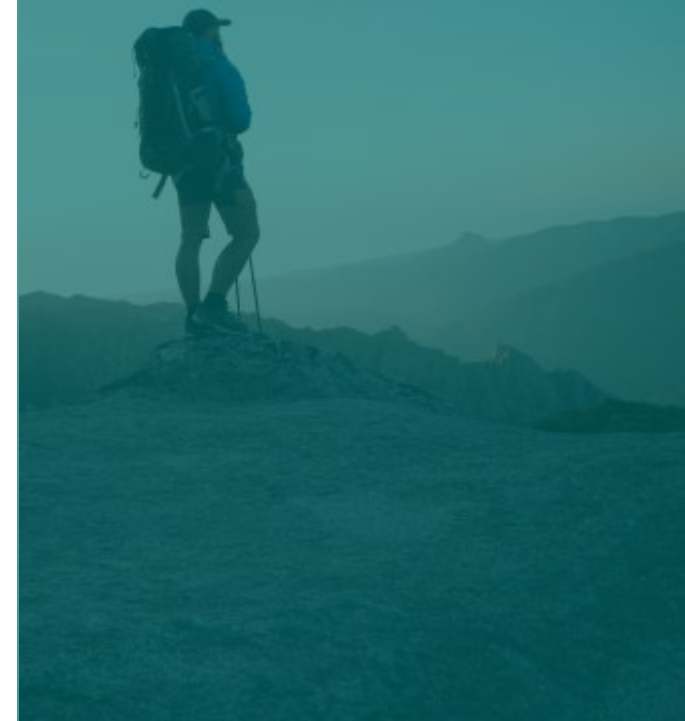
FRÅGA: Enligt din åsikt, hur bör följande, i anslutning till friluftsområden, finansieras?

BAS: Totalt (n=1023)

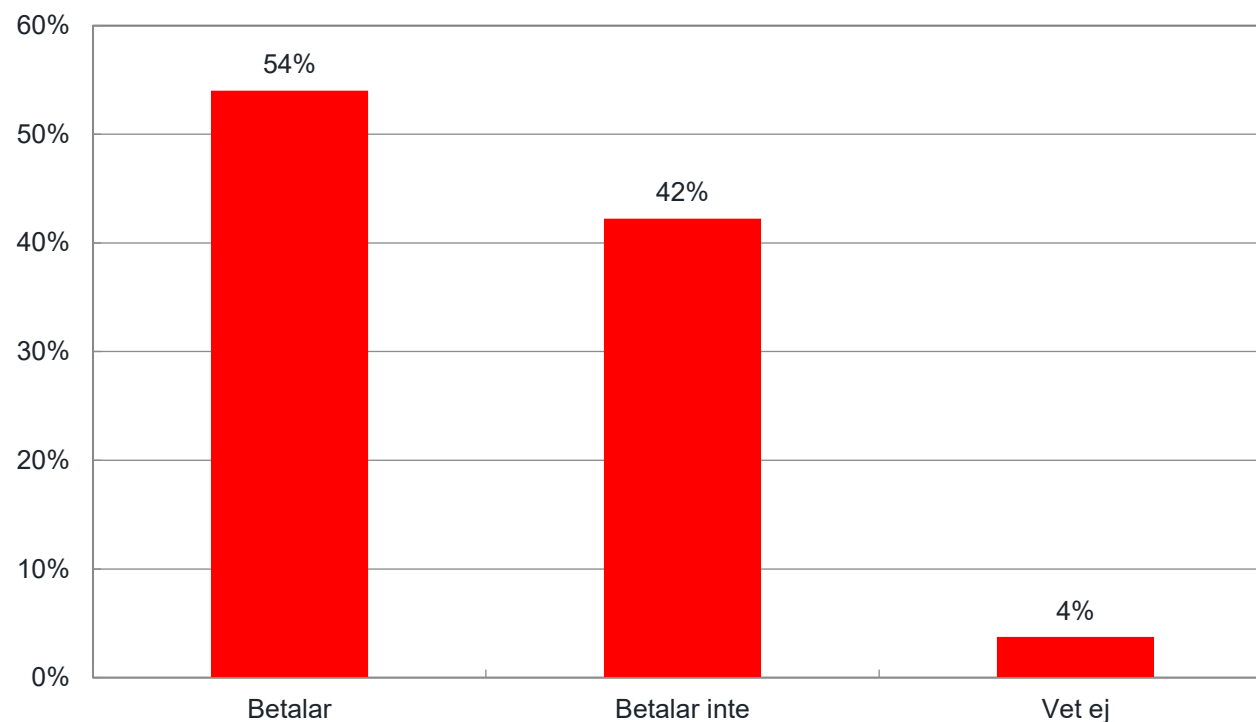
Exempel på annat:

- "Självkostnadspris"
- "Kombinera skatt, sponsring och ideellt arbete"
- "Ved får man stå för själv"

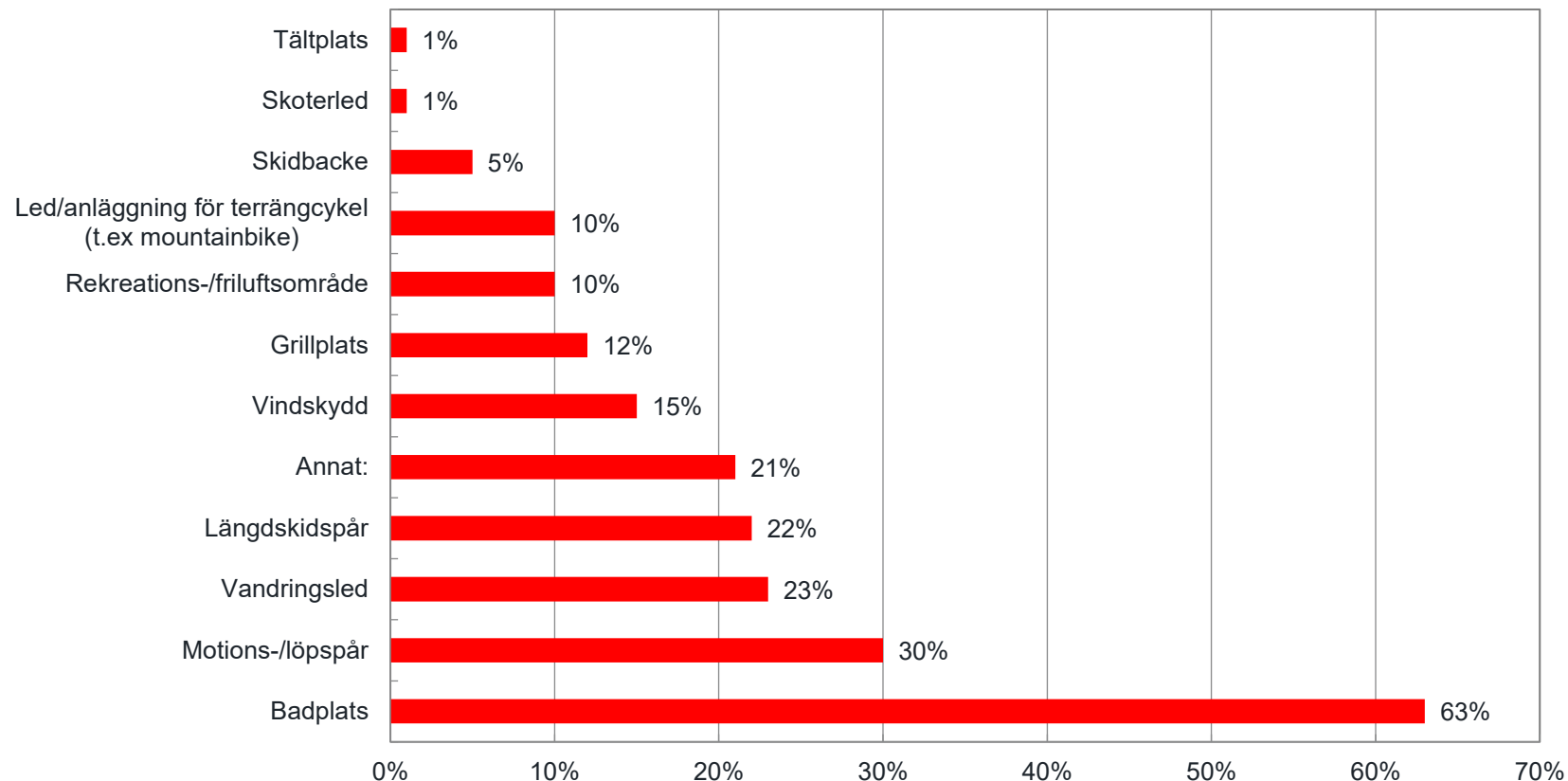
Andelen aktörer som betalar respektive inte betalar en ekonomisk ersättning till markägare som upplåter mark för friluftsliv eller friluftsanläggning (n=187)

Figuren visar att mer än hälften av de svarande aktörerna (101 av 187 eller motsvarande 54 procent) betalar någon typ av ekonomisk ersättning till markägare som upplåter mark för friluftsliv eller friluftsanläggning. Andel som inte betalar uppgår till 42 procent medan fyra procent svarar att de inte vet.

Typ av mark för friluftsliv eller friluftsanläggningar som markägare får ersättning för (n=100)

Av figuren framgår att den vanligaste anläggningen som markägarna får ersättning för är badplats (63 procent). Därefter följer motions-/löpspår, vandringsled, och längdskidspår.

Frågan har besvarats av de aktörer som betalar en ekonomisk ersättning till markägare som upplåter mark för friluftsliv eller friluftsanläggning (det vill säga 54 procent av 187.).

Pannelsamtal

Syftet med pannelsamtalet är att skapa en gemensam förståelse för hur vi kan främja god samverkan mellan markägare och ledaktörer i arbetet med vandringsleder

Samtalet leds av Mona Bergner från Graffman AB

Medverkar gör;

- Minéa Funk, turismsamordnare i Norberg kommun
- Mårten Gustafsson från Mellanskog
- Johan Engström, generaldirektör för Naturturismföretagarna.

Fika

Led-Sverige

Grunden

- 18 av 21 regioner har någon form av ledsamordning. I de övriga tre är svaret nej.
- 11 av 21 regioner har permanent organisation och finansiering.
- Sämre förutsättningar i de norra delarna av landet, men också statliga fjälleder.

Slutsatser

Exceldokument analyserat av AI och diskuterat i arbetsgruppen

Organisation

1. **Varierande ansvarsfördelning** – Ansvar för låglandsleder sköts av olika aktörer beroende på region, inklusive länsstyrelser, regioner, kommuner och destinationsbolag.
2. **Otydlig struktur och samordning** – Flera regioner saknar en permanent organisation för ledarbete och har ännu inte en tydlig rollfördelning mellan aktörer.
3. **Projektbaserad snarare än permanent struktur** – De flesta regioner driver arbetet genom projektfinansiering snarare än långsiktigt etablerade organisationer. Stora skillnader i hur långt olika regioner kommit.
4. **Samordning snarare än skötsel** – De regionala aktörerna fokuserar främst på samordning, strategi och kompetensutveckling snarare än direkt skötsel av leder.
5. **Brist på formella avtal** – Många regioner saknar avtal som reglerar samverkan och finansiering mellan olika parter.

Finansiering

1. **Projektfinansiering dominerar** – Största delen av finansieringen kommer från tidsbegränsade projekt, ofta via Naturvårdsverket, och inte från stabila, långsiktiga budgetposter.
2. **Otillräckliga resurser** – De flesta regioner anser att den nuvarande finansieringen inte räcker för att täcka behoven, särskilt när det gäller skötsel och underhåll.
3. **Behov av offentlig finansiering** – Regionen, kommunerna och länsstyrelserna pekas ut som de mest lämpliga långsiktiga finansiärerna, men tydliga finansieringsmodeller saknas.
4. **Besöksnäring och folkhälsa som drivkrafter** – Finansieringen motiveras ofta med att låglandslederna bidrar både till turism och folkhälsa, men det är svårt att få långsiktig finansiering utifrån dessa argument.
5. **Kompetensutveckling efterfrågas** – Många regioner ser ett behov av utbildningar i ledarskötsel, märkning och konstruktion, men det saknas en tydlig finansieringslösning för detta.

Frågeställningar att ta vidare - long list

Vissa hanteras redan idag helt eller delvis i ramverket – även detta framtaget med AI-stöd

Långsiktig finansiering och hållbara finansieringsmodeller

- Vilka konkreta finansieringsmodeller kan tillämpas för att säkerställa en stabil ekonomi bortom projektstöd?
- Hur kan staten, regionerna och kommunerna dela på finansieringsansvaret?
- Vilka exempel finns på lyckade finansieringslösningar från andra länder eller regioner?

Samordning och rollfördelning mellan aktörer

- Hur kan en tydlig och formaliserad samordningsmodell se ut?
- Vilken roll bör olika aktörer (regioner, kommuner, länsstyrelser, besöksnäringen) ha för att undvika dubbelarbete och effektivisera samverkan?
- Hur kan man säkerställa att alla berörda aktörer har en gemensam vision och målsättning?

Skötsel och underhåll av leder

- Vilka insatser är mest kritiska för att säkerställa god skötsel och hållbarhet för lederna?
- Hur kan ansvaret för skötsel och underhåll fördelas mellan offentliga och privata aktörer?
- Vilka standarder och riktlinjer bör finnas för skötsel av låglandsleder?

Avtal

- Hur kan juridiska avtal och överenskommelser mellan aktörer stärkas för att ge tydligare ansvarsfördelning?
- Hur kan regionala och lokala avtal formuleras för att ge bättre långsiktighet i samordningen?

Effekter på besöksnäring och folkhälsa

- Hur kan ledutveckling bidra till ökad turism och lokal ekonomisk tillväxt?
- Vilken påverkan har låglandsleder på folkhälsan, och hur kan detta mätas?
- Hur kan dessa effekter användas som argument för ökad offentlig finansiering?

De viktigaste frågeställningarna

De två viktigaste som fångas upp i två kommande arbetsgrupper

Hur kan en långsiktig och hållbar finansieringsmodell för låglandsleder utformas?

- Finansiering är en avgörande faktor för att säkerställa kontinuitet och undvika projektberoende.

Hur kan låglandsleder bättre kopplas till besöksnäring och folkhälsa för att motivera finansiering?

- Starka argument baserade på turism och hälsa kan underlätta finansieringsbeslut och politiskt stöd.

Frågor som är viktiga att fortsätta bevaka, men som är mer eller mindre omhändertagna inom ramverket.

Hur kan en tydlig och formaliserad samordningsmodell skapas mellan regioner, kommuner och andra aktörer?

- Brist på tydliga roller och ansvar leder till ineffektivitet och fragmenterad ledutveckling.

Hur kan skötsel och underhåll av leder organiseras på ett hållbart sätt?

- Utan tillräcklig skötsel försämras lederna, vilket påverkar både användare och besöksnäring.

Vilka juridiska och avtalsmässiga lösningar behövs för att säkerställa långsiktig samverkan?

- Avsaknad av bindande avtal gör samverkan osäker och kortsiktig.

Workshops 15.45 – 17.00

Östra salongen (25 pers)

Visitor Monitoring and Collaboration
in Trail Management

*Coen van Bendegom and Elena
Pibernik, VIMAS*

Västra salongen (30 pers)

Lyft platser längs vandringsleden
med naturvägledning

Per Sonnvik, CNV

Skära salongen (30 pers)

Ledskötsel i praktiken – utbildning,
verktyg och vägval framåt

*Jonas Håkman och Anders
Lennerås, Västkuststiftelsen och
Patrik Wivstad, Umeå kommun*

Stora salen (35 pers)

Erfarenhetsutbyte kring urval av
vandringsleder

Andreas Norum, Visit Värmland m.fl.

Det här fotot av Okänd författare licensieras enligt [CC BY-NC](#)

Innan dagen är slut

13 maj

- Romboleden i Domkyrkan kl. 18.00-18.45
- Middag på Elite kl. 19.30

14 maj

- Program på Björnön till kl. 13.00 inkl. lunch
- Avresa till Björnön kl. 08.00 från Domkyrkan
- Lokaltrafik tillbaka till Västerås C kl. 13.09

DET SAMHÄLLSEKONOMISKA VÄRDET AV INVESTERINGAR I FRILUFTSLIV

SIRJE PÄDAM

Vandringsledsforum, Björnögården Västerås | 14 maj 2025

Innehåll

Bakgrund

Investering i vandringsled

Två metodspår

Fortsättning av WSP:s studie

Frågor

Bakgrund

Senaste uppföljningen av Sveriges mål för friluftsliv

- trots många insatser är det fortfarande långt ifrån en positiv utvecklingsinriktning totalt sett för friluftslivsmålen

Det finns ett behov av att kunna förtydliga friluftslivets betydelse genom att beskriva det samhällsekonomiska värdet av friluftsliv

Uppdrag initierat av Naturvårdsverket

Metodöversikt av investeringsbedömningar i friluftsliv

- Akademisk och annan litteratur om metoder tillämpliga för svenska förhållanden
- Olika typer av investeringar:
vandningsleder, skyddat område, grönområde
- Analys av metoder för val av fallstudier för fördjupning

Fördjupning

- Fallstudier som räknat på samhällsekonomiskt värde eller ekonomiska effekter, med metoder som kan användas av t.ex. kommun
- Fördjupade analyser av befintliga metoder (styrkor och svagheter)
- Webbinarium hösten 2025

Ny vandringsled?

Område ska utvecklas för friluftsliv

- kostnader förknippade med investering och drift & underhåll

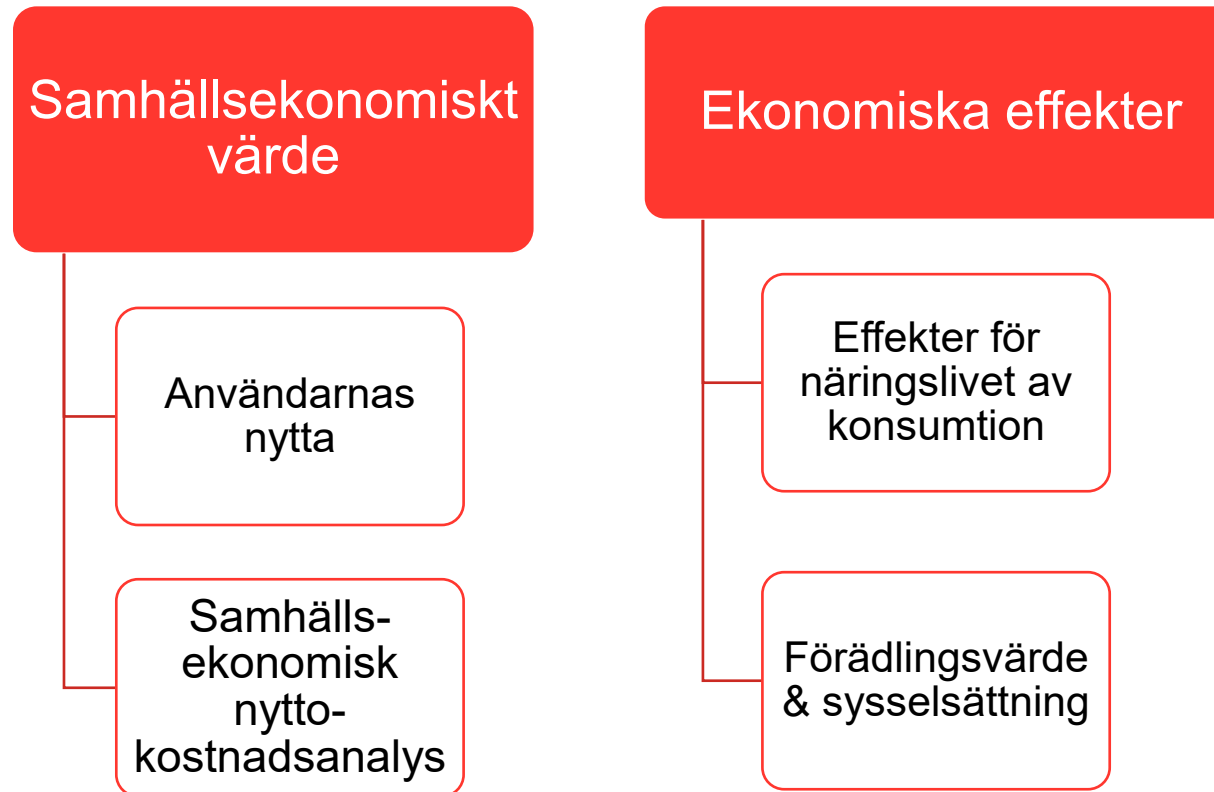
Vad är värdet av att utveckla området för friluftsliv?

Det finns värden, men de är inte prissatta på marknader

- Naturupplevelser
- Hälsoeffekter
- Effekter för lokala företag

Investering i vandringsled - två metodspår

Databehov

Samhällsekonomisk nytto-kostnadsanalys

- Antal besök

Databehov samhällsekonomisk nytta

- Nyttä per besök (utanför marknaden)
- Hälsoeffekter (effektsamband?)

Ekonomiska effektberäkningar

- Antal besök

Databehov - marknadstransaktioner lokal ekonomi

- Utgifter per besök (uppdelat efter typ av varor och tjänster)
- Uppdelning på typ av utgift rensat för läckage
- Spridningseffekter, lokala multiplikatorer

[illegible]

Källa: Cole et al. (2018). Nordic urban nature recreation: How to practically integrate economic values in decision-making . Nordiska ministerrådet.

Fallstudier samhällsekonomiskt värde

Östersund Bynäset	Nytt rekreatjonsområde
Investering	13 miljoner kronor
Drift och underhåll	22 000 kr/år
Prognos besökare per år	18 000
Värde (nytta) per besök	320 kr (värde, ingen betalning)
Nytta per år	5,76 miljoner kronor
Nyttor under 20 år*	81,4 miljoner
Kostnader under 20 år*	13,3 miljoner
Nyttor / Kostnader	6 (nyttan 6 gånger större)

Nationalpark i Finland	Pyhä-Häkki, 2024
Automatisk besöksräkning	17 900
Enkät till besökare	€ mat, husrum, etc.
Direkta effekter	Fördelning per bransch
Spridningseffekter	Lokala multiplikatorer
Förädlingsvärde lokalt €/år	100 000
Sysselsättning, helår	1
Investering?	

*Diskonterat med 4% ränta

Källa: Cole et al. (2018). Nordic urban nature recreation: How to practically integrate economic values in decision-making . Nordiska ministerrådet.

Fortsättning av vår studie

Fördjupning pågår

- Fördjupade analyser av metoder (styrkor och svagheter)
- Fallstudier som räknat på ekonomiska effekter, metoder som kan användas av kommun, region, stiftelse
- Rapport till Naturvårdsverket juni 2025
- Webinarium hösten 2025

Hur kan vårt arbete komma till användning?

- Checklista
 - stöd till lokala/regionala aktörer för beräkning av effekter av befintliga vandringsleder, friluftsområden
 - stöd till lokala/regionala aktörer för beräkning av effekter av nya vandringsleder, friluftsområden

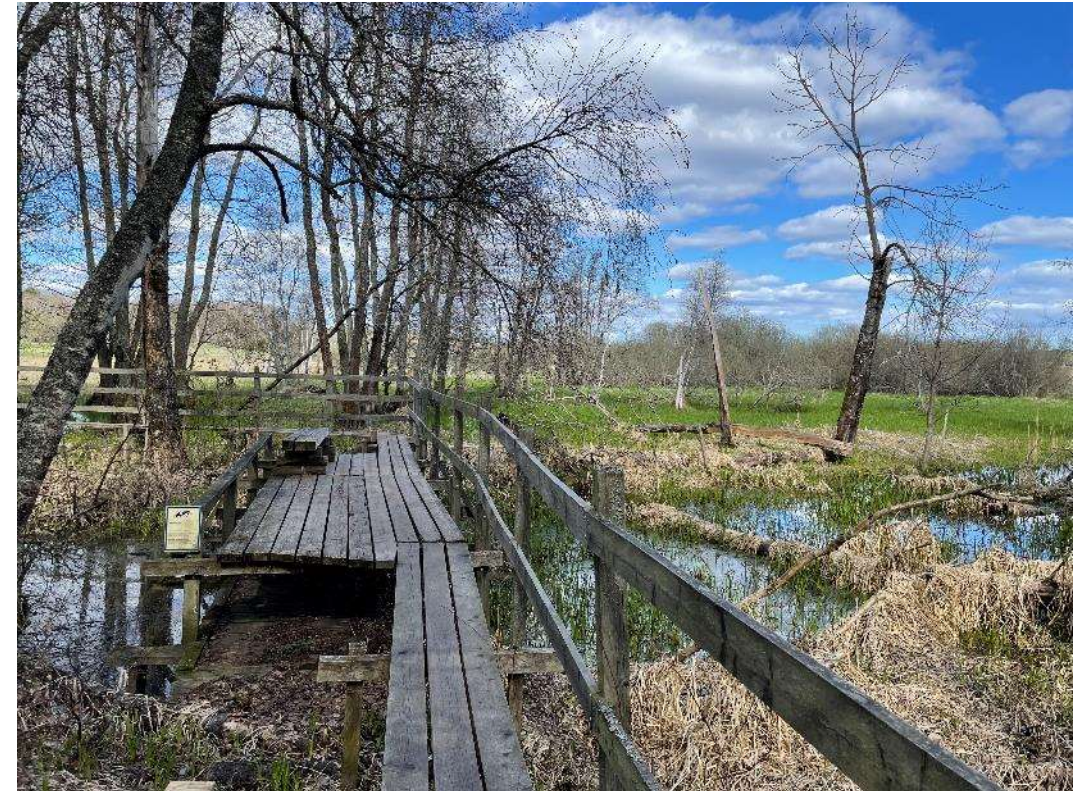
Exempel på beräkningar?

Vi önskar tips på fallstudier med beräkningar

Har det gjorts beräkningar, värderingar som skapar samhällsekonomiskt värde eller ekonomisk effekt av vandringsleder?

Gärna exempel där värderingar eller effekter jämförs med investering

sirje.padam@wsp.com

Tack för uppmärksamheten!

ROUTES : Erasmusprojektansökan

Utmaning:

- Uppsjö av ledmarkeringssystem i led-Europa, svårt att förstå för användaren

Mål :

- Underlätta för användaren att nyttja leder och övervinna barriärer
- Stötta ledförvaltare i processen

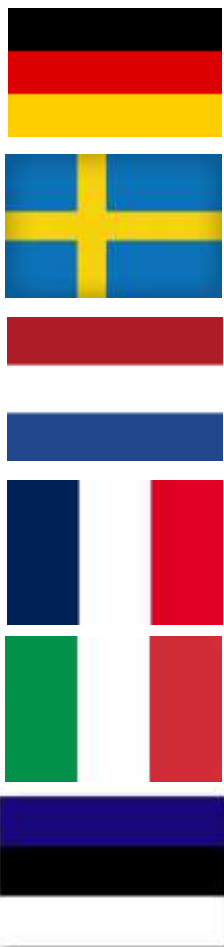
Verktyg:

- ta fram europeisk ramverk för förvaltning av vandrings-, cykel- och ridleder
- Undersöka och testa digitala lösningar för användaren

Responsible
Overall
Use of
Trails through a framework for a
European
Standard

ROUTES : Samarbetspartners

ENOS
European Network
of Outdoor Sports

TERVE
EESTI
EESTI!

ERA-EWV-FERP

INTERNATIONAL MOUNTAIN BICYCLING ASSOCIATION

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

FÉDÉRATION INTERNATIONALE
DE TOURISME ÉQUESTRE

FFRandonnée
les chemins, une richesse partagée
www.ffrandonnee.fr

Consiglio Nazionale delle Ricerche

SPORT.
VLAANDEREN

terviserajad.ee

ROUTES : Projektets arbetspaket

WP1

Projekt
samordning

Samordning
Budget

WP2

Forskning

Sammanställning
och analys av
bestående
system

WP3

Europeiskt
ramverk

Utveckling av
gemensamma
riktlinjer för
europeiskt
ramverk och
digital kravlista

WP4

Pilottester

Pilottester i olika
landskapstyper
(myr, kust, skog,
fjäll, landsbygd,
stadsnära)

WP5

Spridning

Digitala kanaler,
workshops och
konferenser

Intressant ur svenskt perspektiv

- Ramverket som förebild
- Pilot test i Sverige
- Naturvårdsverket och Länsstyrelsen Halland deltar

Kontakt

Conradin Weindl
Friluftstrateg

conradin.weindl@lansstyrelsen.se

Parallella föreläsningar

Granbo (64 pers)

Framgångsrik ledutveckling i
projektform

*Roe Langaas, Mikael Lundqvist, Oxford
Research*

Restaurangen (100 pers)

Folkhälsa och vandringsleder

Sofie Norrby, Region Skåne

Gammelgården (48 pers)

Ideell ledskötsel med STF
– möjligheter till samverkan?

Mats Jacobsson, STF